

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Dir. J. PHILIP KRUSEMAN
Noordeinde 91, DEN HAAG, Tel. 14400

De toonaangevende Amer. Phonograaf,
de eenige machine, die ALLE (ook
Edison en Pathé) platen met denzelfden
weergever speelt.
Op Brunswick-Platen de beste
Amer. bands en wereldartisten (o.a.
Willem Mengelberg)

Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

Komt U eens luisteren in onze gehoorzaal?

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

Instituut R. KUYPER
Amsterdam R. Vinkeleskade 61
Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding.
M.O. Staathuishoudkunde.
M.O. Staatsinrichting, alle acten Boekhouden (ook Staats-
praktijkdiploma) Gemeente-administratie. Ook studiege-
legenheid voor hen die geen examen wenschen te doen.
Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en op-
gave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede
proefles op aanvraag kosteloos.
Mondelinge club- en privaattlessen in alle hoofdplaatsen.

Hoogere Burgerschool

5-jarige cursus
(met voorbereidingsklassen)

Instituut „Wullings” - Voorschoten

In verband met het Koninklijk Besl. van 13 November 1923 is de afdeeling H.B.S.
in September 1924 na een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst
in TWEE AFDEELINGEN:

- a. Wis- en Natuurkundige afdeeling
- b. Litterair-Economische afdeeling

Kost- en Schoolgeld f 1800.— tot f 2000.—

Tot heden slaagden:

- 276 leerlingen voor EIND-EX. H. B. S. 5-jar. C. (Wis- en Natuurk. Afd.)
- In Juli 1924 24 leerl. (van de 24) voor Eind-Ex. H. B. S. 5-j. curs. (Wis- en Nat. afd.)
- In Juli 1925 21 leerl. (van de 23) voor Eind-Ex. H. B. S. 5-j. curs. (Wis- en Nat. afd.)
- In Juli 1926 23 leerl. (van de 27) voor Eind-Ex. H. B. S. 5-j. curs. (Wis- en Nat. afd.)
- In Juli 1926 7 leerl. (van de 8) voor Eind-Ex. H. B. S. 5-j. curs. (Litt.-Econ. afd.)

Bij de instelling van het School-Eindexamen werd het Instituut „WULLINGS”
in 1921 aangewezen als een H. B. S. met 5-jarigen cursus overeenkomstig
artikel 45-tredecies der Middelbaar-Onderwijswet.

VOORSCHOTEN, Juli 1926

De Directeur: H. WULLINGS

Vacantie-adres: Scheveningen, Gentschestraat 70.
Telefoon 53337.

Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit

GEVESTIGD
FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD
voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAIJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.
S-GRAVENHAGE.

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat het een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hooge eischen en wij geven een **onbeperkte garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5801
Hilversum - Tel. Int. 1630
Directie: BONTEKOE IRVING

5327

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
WITTE DE WITHSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

5297

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHEIDINGEN
VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
ADVIES f 1.- Contrôle toegestaan ADVIES f 1.-

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

S

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

Het goede publiek

(zowel junioren als volwassenen) kan thans in een passend milieu

Steno - Typen - Talen - Boekhouden

leeren aan het bekende Instituut

SCHOEVERS

Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
Nic. Witsenstraat 3, AMSTERDAM

INHOUD: Ramp-Sumatra. Ingekomen gelden van 15 tot en met 22 Aug. 1926. — Agastya en Bhatara Goeroe, door Lekkerkerker. — Het Grafmonument voor Generaal Van Heutsz. — Uit de geschiedenis van Suriname (slot), door v. d. B. — Comité voor Indische Lezingen en Leergangen. Naamlijst van personen, die zich bereid hebben verklaard tot het houden van voordrachten en lezingen over koloniale onderwerpen. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Ind. Pers. II. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen: I. Van het Dag Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform. Bur. — Mutatiestaat van 18 tot 25 Augustus 1926

Ramp-Sumatra.

Ingekomen gelden van 15 t/m 22 Augustus.

Vorige verantwoording ..... f 1524.50
F. E., den Haag (pers. afdr.) ..... „ 2.50

Totaal t/m 22 Aug. f 1527.—

Agastya en Bhatara Goeroe.

Poerbatjaraka (Lesya), geboren te Solo. Agastya in den Archipel, Academisch proefschrift. — Leiden 1926.

Over den persoon van dezen Javaanschen doctor is in een vorig nummer van dit weekblad het een en ander gezegd.

Wij zullen hier het proefschrift zelve bespreken en het karakter ervan aanduiden.

Na de opdracht van het boek aan schrijver's promotor (Prof. Krom) en zijne dochters vindt men als iets ongewoons in een Hollandsch werk de *manggala* (Sanskrit), de zegenwensch, aanvangend met het magisch-plechtige „Om awighnam astu namaç Çiwaya” — Ong, dat er geen stoornis zij, in Çiwa's naam. Dan wordt het werk als het ware gesteld onder den zegen van *bhagawan Agastya*, de *resi*, de Ziener uit de Javaansche mythologie, die het onderwerp uitmaakt van de dissertatie van Raden Ngabèhi Poerbatjaraka.

Hst. I, p. 1—14, deelt iets mede over Agastya in Voor-Indië, waar talrijke sagen en legenden over den heilige in omloop zijn. Zijn wonderdadige geboorte in een pot wordt reeds verhaald in de *Rg-veda* (VII, 33,1) — zijn védische naam is volgens schr. *Manya* —, en in jongere geschriften, *Rāmāyana*, *Mahābhārata* en andere. Agastya geldt hier als de apostel van de Zuidwaarts veld winnende Arische beschaving en Brahmaansche leeringen, als het hoofd der proselieten makende kluzenaars in Zuid-Indië. De legende drukt dit uit als: het bedwingen van het Windhya-gebergte, dat het schiereiland Dèkan van het Indus-Ganges-gebied scheidt.

Maar Agastya „slorpte ook de zee op” — symbolische aanduiding van den Ziener als vinder van den zeeweg en wegwijzer naar den Indischen archipel, als geestelijk veroveraar van die eilandenwereld.

Deze mythische voorstelling van de uitbreiding van het Hindoeïsme wordt in de jongere werken tot vermeende historie gemaakt, zoo door de mededeeling dat Agastya zich begaf naar Kāradipa, waarin schr. meent te zien het eilandje Kera, tusschen de Z.-O. punt van Poelau Pinang en de W.-kust van Malaka, dicht bij Oud-Kedah.

Hst. II, p. 15—31, behandelt Agastya's komst op Java. Deze komst vindt schr. behandeld in de lakon „Bambang Koembayana”, eene combinatie van het verhaal van Agastya's reis naar Java met een der epische verhalen uit het Mahābhārata, n.l. het verhaal uit het Adiparwa, waarin de eerste ontmoeting van Drona met de Koeroeprinsen wordt

verteld. Agastya heet hier Drona, eene verandering die voor de hand ligt: Drona is nagenoeg zelfde wijze ter wereld gekomen als Agastya, beide dragen ook denzelfden naam Koembayana. Die in deze lakon 's verbasterd tot Koembayana Schr. meent dat het verhaal van Drona's reis naar Java, ingeschoven in het stuk uit het Adiparwa, een overblijfsel is van eene zeer oude overlevering omtrent Agastya's apostolische reis naar Java.

Hst. III, p. 32—42, telt de weinige plaatsen waar „Agastya in de Oud-Javaansche litteratuur voorkomt; Hst. IV, p. 43—61, „Agastya inscripties”. Hieromtrent was reeds bekend. Agastya bij name wordt genoemd in de inscriptie op den steen van Dinaya van 682 Çaka — Chr., gevonden in de gelijknamige desa, ten zuiden van Malang, in de buurt van Singasari, ten zuiden van den Kawi, de aan Agastya gewijde plaats. Dr. Bosch heeft aangetoond, dat op Java een uitgebreide Agastya-dienst bestond (Tijds. Ind. Arch., 57, 1916, p. 410—444 en 64, 1924, p. 227—230). Een naschrift van Dr. B. Schrieke, p. 286—290, geeft aanleiding van zijne bespreking dier bestaande steenstukken.

Een heiligdom van 863 na Chr., toen heerschte der Çaitendra-vorsten van Midden-Java had gemaakt voor eene restauratie van het bevoordelend vorsten, die zowel Midden- als Oost-Java heerschten, werd aan Agastya gewijd te Panjajanten (O. van Jogjakarta). De inscriptie van Panjajanten (Z. punt van de afd. Magelang) van 732 na Chr. spreekt van een Çiwa-heiligdom, overgebracht van „in Koendjarakoendja gevestigd staande heiligdom waarvan Kern in 1885 reeds te Panjajanten gaf, dat dit land wel het in Zuidelijk Indië bekendste heiligdom Koendjara zou zijn, waar Agastya werd vereerd. En ten slotte is er de inscriptie van Pèrèng (Z.O. der Prambanan-vlakte), van 863 na Chr., die verhaalt van een Çiwaïsch heiligdom met een verbonden hospitiüm, genaamd Bhadrakalpa, dat sticht door Koembhayoni. Dit heiligdom is de eene of andere wijze met den Agastya-heiligdomverband hebben gestaan.

Van de inscripties van Tjanggal en Pèrèng spreekt schr. zijne gewijzigde lezing, beweerende dat op Agastya wel degelijk wordt genoemd: op Tjanggal, met gebruik eener woordspeling, die boven reeds genoemden naam *Manya*, van Pèrèng als *Koembhayoni*, gelijk in het genoemde wajang-verhaal. Het is wel moeilijk mythologisch persoon aan te nemen als de stichter eener fundatie van 863, maar schr. verklaart uit de gedachtersfeer van dien tijd, gelijk het wel op Bali de goden neerdalen in eens menschen lichaam om in belangrijke zaken hun wil te maken of een groot werk te patronizeeren, dat vele deskundigen deze shamanistische verklaring wijze zouden onderschrijven lijkt ons twijfelachtig.

Eene inscriptie ergens uit Achter-Indië, die uit Nepal, waarin ook van Agastya wordt gesproken, gaan wij stilzwijgend voorbij.

In Hst. V, p. 62—82, vindt schr. Agastya terug als „Waprakeçwara”, „Heer Wapra”, het eerst in eene der Sanskrit-inscripties van Kaman in Koetai (Oost-Borneo). Dezen Waprakeçwara ontmoeten wij ook in vele Javaansche eedsformulieren; hij zou dezelfde persoon moeten voorstellen als *Haritjandana* Agastya, in dezelfde formulieren genoemd. Het is een Britsch-Indische *Bappa* (Prakrit-uitspraak) van Agastya. Nog betoogt schr. in de Bijl. dat de Hindoe-kolonisten van West-Java, die de Hindoe's op Java, waarvan wij kennis waarschijnlijk ook Agastya-vereerders waren, gedateerde inscripties van Toegoe, Tjaroeloe, en overeenkomend met die van Koetai). En vermoedt hij, dat een resi-beeld van Wapra (Dr. Bosch herkend aan den hoofdwand van het Brahma-tempel te Prambanan) het tot heden op Java nog niet aangetoonde beeld van Agastya zou zijn.

Wanneer U zich in DEN HAAG vestigt

laat dan Uw Koffers, Reisartikelen vakkundig nazien en repareeren bij

WILH. TOONEN - DEN HAAG

3 GOUDSBLOEMLAAN t/o Postk. - TEL. 363

Speciaalhuis in alle soorten Hondenartikelen Hondenbrood, Geneesmiddelen.

MULO-SCHOOL VOOR MEISJES der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

BESCHRIJVING van leerlingen v. d. nieuwen cursus elken dag van 2-4 uur, behalve op Woensdag en Zaterdag. Opleiding voor H.B.S., Gymnasium en Lyceum in klasse 1-6 (met Fransch). Opleiding voor eindexamen Mulo A en B in klassen 7-10. Prospectus op aanvraag te verkrijgen aan de school. De Directrice: G. W. RUINEN.

zij zagen reeds, dat de promovendus in Hst. zonder schroom verschillende nieuwe zienswijzen de wereld inzendt, soms geheel afwijkend van de eerste autoriteiten op zijn terrein. Verleidelijk zal later wel blijken dat hij, zich geruime tijd intensief met Agastya bezig houdend, te Agastya heeft gezien in de Javaansche archiologie. Maar het meest radicaal in zijne afwijking van eene min of meer geijkte zienswijze is hij in Hst. VI, p. 82-108, over „Bhatára Goeroe”. Hierin behandelt hij de cardinale kwestie in de Javaansche iconografie of de onder de Javaansche goden zoo veelvuldig voorkomende dikke god met een knieval en langen puntbaard en met slechts twee armen. Ciwa voorstelt als Bhatára Goeroe, de leermeester, of Maháyogi, de groote asceet. Alleen de armen staan er in het ethnografisch museum op zulk dikbuiken in steen en nog een in brons. Beide andere Ciwa-gestalten in de Javaansche iconografie zijn dan de Mahádewa of oppergod en de Káta, of de Vreeselijke, de Vernieler. Het schr. begint met op te merken, dat de echt Javaansche litteratuur en de wayang, dus de Javaansche zelf, geen anderen Bhatára Goeroe kennen dan den hoogsten god, Mahádewa. Prof. Krom (In-ang, 2e uitg. I 92) ziet in dezen ook elders in de archipel bekende populairere god een com- munitas tusschen den uit Voor-Indië medegebrachte Ciwa als Maháyogi en een bij de oorspronke- lijke bevolking vereerd, dus Indonesischen, god- den. Daarbij merkt hij op, dat de resi's, de Zie- lingen, van welke in 't bijzonder Agastya vereering genoten, op dezelfde wijze worden afgebeeld als Bhatára Goeroe. Dr. Poerbatjaraka is het tot hiermee eens: „Tegen deze meening der ge- leerden is onmogelijk een bezwaar te opperen, in- zake, zij moet van inlandsche zijde, door ons, worden, mits ze slechts mythologisch of theologisch wordt bedoeld, m.a.w. zon- der dat de oorspronkelijk inheemsche hoogste god den Voor-Indischen naam Bhatára Goeroe heeft, gedegradeerd wordt, evenmin in het geval van den Javaanschen, Balinees- chen, Batakschen enz. Bhatára Goeroe, die ook de hoogste god gebleven is.”

Maar die bejaarde dikbuik is ongetwijfeld van rang. Dit getuigenis lijkt meer op eene uiting van sentiment dan van wetenschappelijke overtu- ing. Maar schr. komt dan met goede argumenten zijne meening. De Voor-Indische Ciwa als god ziet er geheel anders uit! Niets klopt in de figuur met het Javaansche beeld. Het mis- stand omtrent de identificatie van het beeld met al met Raffles. Lang niet alle deskundigen in dit beeld zonder bedenking met Ciwa als god durven identificeeren. Wij kunnen hier het gesprek op papier, dat schr. voornamelijk gaat met den heer Groeneveldt als auteur van de catalogus van het Bataviaasch museum, niet laten; wij erkennen dat hij goede argumenten heeft.

Maar als de bejaarde, gebaarde dikbuik Ciwa- goeroe niet is, wie is hij dan wel? Antwoord: een Voor-Indische voorbeeld komt schr. uitkomst, dat het beeld alweer den resi- Ciwa moet voorstellen. Agastya komt in Wal- t's Rámáyana voor als heer van het Zuiden en de Javaansche goeroe wordt steeds geplaatst met front naar het Z., ongeacht de frontrichting in den tempel. Het beeld mag dus wel Goeroe heeten, zelfs wel Mabágoeroe, mits men er niet Agastya, de groote leermeester der Arische be- lingen in den Archipel.

De Bijlage, p. 109-111, geeft eene toelichting op reeds bekend feit in de geschiedenis van Java, de buiten verband met het onderwerp van de vertaling. Onder de Stellingen vestigen wij de aandacht op III: „Bij de rangschikking der woor- den met Javaansche letters in de nieuwe bewer- ing van het Javaansche woordenboek moet reke- gehouden worden met de klinkers, niet met

de medeklinkers alleen, gelijk tot dusverre gebrui- kelijk is”; op XI: „De Midden-Javaansche tempels, daaronder begrepen de Borobudur, zijn door ge- hinduiseerde Indonesiërs gemaakt”; en XIX: „Wil- len de Javanen op staatkundig gebied iets berei- ken, dan moeten zij het onderwijs, in den uitge- breidsten zin, op eigen initiatief krachtig aanpak- ken, en niet te veel op de goedheid van anderen rekenen.” Men ziet, dat de promovendus in Stel- ling XI krachtig partij kiest in een veelbesproken wetenschappelijk vraagstuk.

Wij hebben aan de bespreking van dit proef- schrift een ruime plaats gegund, omdat wij het een belangwekkend, knap geschreven werk vin- den, ongeacht wat er van de nieuwe door schr. voorgedragen inzichten en hypothesen van blijven- de waarde zal blijken te zijn.

LEKKERKERKER.

Het Grafmonument voor Generaal Van Heutz.

Het grafmonument voor generaal J. B. van Heutz, dat, gelijk wij reeds vroeger meldden, op de nieuwe Oosterbegravingsplaats te Amsterdam zal verrijzen, wordt, volgens de Telegraaf, in grijs-rood Zweedsch graniet vervaardigd. Het geheel wordt ruim 8 M. lang, ruim 4 M. breed en op het hoogste gedeelte 4 à 4½ M. hoog. De eigenlijke grafkelder, die 1 M. onder den beganen grond wordt aange- bracht, wordt met een bronzen deur afgesloten. Een trap geeft toegang tot den grafkelder, waar- van de afmetingen ongeveer zijn 4 M. lang, 4 M. hoog en 3 M. breed. Aan het hoofdeinde wordt een nis aangebracht, waarin de urn, bevattende de asch van wijlen mevr. Van Heutz, zal worden geplaatst.

Aan de beide zijden van de trap komen symbo- lieke wachtersfiguren met gevouwen handen, waartusschen een zwaard. Aan de achterzijde wordt het monument afgesloten door een plaat — waarop een inschrift zal worden aangebracht — geflankeerd door twee 1.96 M. hooge figuren, waar- van de eene met den Mercuriusstaf en de andere met een stavenbundel als symbool van het gezag.

Het grafmonument zal worden geplaatst te midden van een half-cirkelvormig grasperk achter het gebouw dat zich vooraan op de begraaf- plaats bevindt. Aan de achterzijde van het monument komen twee boogvormige heggen, die aansluiten aan de groote populierenlaan.

De ontwerpers, de heeren B. M. A. Ingen Housz en ir. D. Roosenburg zijn reeds met de uitvoering ervan begonnen.

Uit de geschiedenis van Suriname.

(Slot).

Reeds bij de oprichting der Sociëteit, in 1683, bleek het alleszins noodzakelijk een man van aan- zien aan haar hoofd te plaatsen. Welke keuze zou, naar alle waarschijnlijkheid, gelukkiger zijn dan die van Sommelsdijk zelf? En werkelijk werd hij dan ook benoemd, maar stelde aan de verwach- tingen teleur. In 1683 als Gouverneur in Suriname aangekomen, begon hij met het bouwen van twee forten, en verhoogde de belastingen. Maar allens trad hij zeer gestreng tegen de kolonisten op, zoo- danig, dat ten slotte in 1688 een formeele revolutie uitbrak, welke voor het nagenoeg uitgeputte land allernoodlottigst geworden was, zoo niet Som- melsdijk, in 2de verwarring ware omgebracht ge- worden en de zeelieden in vereeniging met eenige

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE - ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U tegen concurrerenden prijs prima kwaliteit Melk en Zuivel- producten. Probeert U eens onze Prima Roomboter, de kwaliteit zal U bevallen! Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclame- drukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zoóveel druk- werk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje gadelijk weggegooid wordt. Uw druk- kosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid! Waarom dan geen reclamedrukwerk rond- gezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoei- drukkerijtjes en evenmin van Multiplica- tors, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

Speciaal adres voor het voordelig instal- leeren van Woningen

Ruime keuze in: **BEDDEN-MEUBELEN TAPIJTEN** tegen uiterst billijke prijzen

GEVESTIGD SEDERT 1887

ZOOEVEN VERSCHENEN:

DOOR DE LUCHT NAAR INDIË

door

A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens den tocht genomen en talrijke roudekaartjes.

PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90

Zendt per omgaande uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL VOORHEEN M. M. COUVÉE

Laan v. Meerdorv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752

Filiaal:

Klimphof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

J. VAN BUUREN

APOTHEKER

KANAALWEG 53 - SCHEVENINGEN

TELEFOON 50105

Zelfs de fijnste
KENNER
 van
MUZIEK
 is opgetogen over de Muzikale weergave der
ALTENA
 Radio toestellen.
 Kantoor: „ALTENA RADIO FABRIEK”,
 Santhorstlaan 9, Wassenaar.
 TELEFOON No. 6.

Geen land ter wereld is rijk genoeg om zich de weelde van slechte wegen te kunnen veroorloven

C. W.
 „P. C. W.” PROPAGANDA-COMITE VOOR WEGENVERBETERING
 Prinsengracht 579 Amsterdam - Telefoon 31577 Postgiro 999

De kl. Opvoedingstehuizen

te Amersfoort en Noordwijkerhout, zijn bestemd voor kinderen uit intellectuele kringen, die buiten de ouderlijke zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijk beschaafd milieu, groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige behandeling. Inlichtingen te bekomen bij

HET BESTUUR:
 C. M. v. DISSEL, Presidente, Kinderhuis „t Hoogt” Noordwijkerhout.
 M. KAARS SYPESTEYN, Secretaresse,
 H. A. G. ELINK SCHUURMAN, Penningm.-Accountant, Keizersgracht 574, A'dam.
 Mr. F. A. G. v. WALSEM.
 J. C. HIETINK, Ged. Stud. Comm. O. en W.
 Correspondente voor Indië:
 Mevr. F. v. HOUWINGE-BLAAUW,
 p a. Agentschap B. P. M. Semarang.

N.V. STOOMWASCH- EN STRIJKINRICHTING
 voorheen 6155
H. A. v. STARRENBURG
 OPGERICHT 1875
 Fahrenheitstraat 168
 TELEFOON 31791
 'S-GRAVENHAGE

VERSCHEENEN:

NOTO SOEROTO
NIEUWE FLUISTERINGEN
 (IN RHYTHMISCH PROZA)
 MET PORTRET VAN DEN DICHTER
 BANDVERSIERING VAN Ir. G. FRIEDHOFF, ARCH.
 Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van 1-500.
 Alleen gebonden verkrijgbaar.
 Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

trouwgebleven onderdanen, het land niet hadden gered.¹⁾

Eindelijk werd het weer rustig, oproerige daden werden met den dood gestraft. Dit werkte afschrikkend en de Regeering kon milder en menschelijker optreden. Ten gevolge dezer weldadige rust en door de toename der bevolking met Franschen die om godsdienstredenen herwaarts waren uitgeweken en die zich door vlijt en arbeidszaamheid onderscheidten, bloeide Suriname met elk jaar na Sommelsdijk's dood in meerdere mate op en genoot men van een welstand welke voor enkele jaren onbekend was en onbereikbaar scheen te zijn.

In 1683 waren er slechts 50 suikerplantages en 30 jaren later, in 1712, werkten over de 200 fabrieken van welke er vele op meer dan f 30.000 waarde geschat werden.

In datzelfde jaar onderhield Suriname over de 12.000 slaven reeds zag men rijkdom en verkwisting onder de kolonisten den kop opsteken. Aan de Joden moet een beduidend aandeel van dien voorspoed toegeschreven worden; reeds voor jaren hadden zij zich in de kolonie gevestigd, het dorp Savaane aangelegd en er eene synagoge gebouwd, in 1685. Zelfs onder den druk van ernstige twisten tusschen de Hollanders enerzijds en de wilde inboorlingen en weggelopen slaven aan den anderen kant, zelfs ondanks de veelvuldige veeten tusschen de kolonisten en de overheid en onder eene Regeering die weliswaar schappelijker dan Sommelsdijk, toch veeleer den opbloei der kolonie in den weg stond, dan dien bevorderde, nam de algemeene welvaart zichtbaar toe. Ook de aanslag van den Franschman Cassard op de kolonie, in 1712, welke haar met een doodelijken stoot bedreigde, berokkende haar in 't algemeen toch weinig nadeel. Cassard liet zich ten slotte met f 747.350 afkopen. En zoo de rapporten van de bewindvoerders der Compagnie vertrouwen verdienen, dan kan de bloei der kolonie in 1712, hoe groot ook in werkelijkheid, niet vergeleken worden met dien van 1733, aangezien Suriname zich toen in beteren staat bevond dan alle omliggende koloniën. In 1762 was het aantal pantages tot 425 gestegen met 76.500 slaven, bovendien leefden er nog 8000 slaven in de stad. Volgens een schrijven van de bewindvoerders aan Hunne Hoogmogenden, bevonden zich ongeveer 36.000 slaven op de plantages van Paramaribo, de vrouwen medegerekend. De abt Raynal schat het aantal slaven in 1775 op 60.000, vrouwen en kinderen mee, het aantal blanken, zonder vrouwen en kinderen, op 2824 en bij het begin der eeuw berekende men het aantal blanken te zamen met het garnizoen van 1200 man op 4 tot 5000 en het getal slaven op 50.000. Hoe handel en scheepvaart van de republiek Holland met dien stijgenden bloei waren toegenomen, laat zich gemakkelijk gissen, wanneer men in aanmerking neemt, hoevele handen voor de voortbrenging noodig waren, en dat alle koopmanswaren in de Republiek verkocht werden en verder dat wederkeerig de kolonisten met Hollandsche artikelen moesten worden voorzien. Suiker en koffie zijn de voornaamste voortbrengselen van Suriname en het eerstgenoemde product wordt niet alleen in groote hoeveelheden, doch ook zoo voortreffelijk goed geleverd, dat men de Suri-

¹⁾ Den Heer van Sommelsdijk waren meerdere overtredingen en ongerechtigheden ten laste gelegd, o.m. deze, dat hij tegen den wil en het verbod der Staten in, twee R. C. geestelijken in Suriname had laten komen. Al spoedig na zijn aankomst trad hij op als tyran en onderdrukker van de bevolking, gelijk zoovelen van zijne ambtgenooten in de Hollandsche koloniën. Wel beklaagden zich de kolonisten over hem bij de Generale Staten, en deze trachtten wel door hunne besluiten verandering in den toestand te brengen, maar het mocht niet baten. (Tegenw. Staat der Vereen. Nederl. I, 540).
 (Op deze beoordeeling van v. Aerssen valt nog wel wat af te dingen. Men blijve overigens bij de lezing v. h. stuk in 't oog houden, dat het geschreven is door een vreemdeling in 't laatst der 18e eeuw. — Vert.)

naamsche suiker voor 7 pCt. beter houdt suiker van Barbados en wanneer het een feit is de hoedanigheid der koffie toeneemt met den dom der planten, zoo zal mettertijd dit Surinaams product niet onderdoen voor dat uit Martinique. Behalve suiker en koffie levert het land ook katoen, raffia, verfhout en orleaan (een kleurstof), tabak, citroenen, oranje-appelen, gember, tamarinde, wonderappelen (balsamische vanille en nog meer. In 1775 zouden er 54 schepen van Suriname binnengelopen zijn van deze brachten slaven aan, waarvan het op 2356 aangegeven werd. In datzelfde jaar op 63 schepen van Suriname naar Holland uitgegaan, geladen met 18 miljoen pond koffie, 2 miljoen 200 duizend pond suiker, 600.000 pond en 150.000 pond katoen en daarenboven met dere niet juist te schatten artikelen. De winst schatte men op 1 miljoen, 416.000 guldens een opgave welke echter van die van de Raynal aanmerkelijk verschilt. Raynal, die het tal plantages langs de boorden van de Surinamerivier, van de Commewijne, Kottika en Perou 430 aangeeft, verzekert dat, in 1775, Suriname 320.000 pond suiker, bruto, had gebracht, welke in Holland voor 8.333.400 Livres kocht geworden zijn, verder 15 miljoen pond koffie, verkocht voor 8.580.934 Livres, 100.000 pond katoen voor 2.372.255 Livres, 790.854 cacao voor 616.370 en 152.844 pond Campêche (Farbeholz) voor 14.788 Livres.

Een andere tabel van de producten welke Amsterdam en Rotterdam verscheept werden, wijkende van de vorige opgave, geeft de heer de Lamoignon, tegelijk met de waarde.

Volgens deze werden in 1771 naar die steden gevoerd:

21 miljoen pond koffie à 7 stuivers	f 7.000.000
24.000 vaten suiker à 65 stuivers	„ 1.560.000
2 miljoen pond cacao à 9 stuivers	„ 1.800.000
1 miljoen pond katoen à 8 stuivers	„ 800.000
7000 vaten melasse	„ 140.000
aan Rhuum	„ 100.000
f 10.300.000	

en in 1775:

20.144.244 pond koffie à 5½ st.	f 5.038.111
20.255 pond suiker	„ 2.025.500
733.338 pond cacao à 8 st.	„ 5.866.704
144.428 pond katoen à 8 st.	„ 1.155.424
f 7.985.740	

(De Holl. munten ook in Suriname hadden aldaar 1/5 meer waarde. De becijfering beide laatste opgaven is overigens niet keurig. — Vert.)

Bovendien, zoo voegde de heer S. er bij uit de kolonie een groote hoeveelheid timmerwerk (Tisschlerholz) uitgevoerd door den sluikehandel gaat een groot deel van de producten naar Engeland. De opgave van de uitvoer is bijna onmogelijk, maar zeker niet al te ver van de waarheid, indien het jaarlijksch bedrag der producten uit deze kolonie op ruim 7 miljoen gulden aanslaat.

Amsterdam alleen betrok in 1777 uit Suriname 17.845 vaten (encailles) suiker, 18.919.816 pond koffie, 179.760 pond katoen, 631.410 pond en 7 vaten tabak; in 1778: 19.131 vaten suiker, 15.058.123 pond koffie, 299.400 pond cacao en 49 vaten tabak, en in 1779: 19.236 vaten suiker, 9.947.904 pond koffie, 192.360 pond katoen, 750.300 pond cacao en 36 vaten tabak.

Hoe bloeiend Suriname van dezen katoen zich mocht voordoen en welke hoopvol zichten de Hollanders ook koesteren, het, dat bij nader onderzoek van elk onderzocht het geheel en met een blik op de innerlijke

ROTTERDAMSCH LLO
 Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle van draadloze telegrafie en onderwater-klokken

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

De toestand der kolonie toch weinig kleurrijk is.

Omgeven door machtige vijanden, die bij het toenemen van den bloei van het land steeds driester worden, van weggeloopte slaven en wilde inboorlingen, in wier harten onverzoenlijken haat sluist, die, om in bedwang te houden, een groot noodzakelijk maken, had de kolonie alles vreesen. Zij bezat doorgaans noch talrijke en gedisciplineerde krijgslieden, noch bevelhebbers, die in staat waren de weerbarstige elementen oorlijk onder den duim te houden. De in puin verval terneerliggende dorpen getuigden maar al te duidelijk van de macht der vijanden van de kolonie en de ellende, welke haar nog te wachten was. Wanorde, anarchie en de in zoo menige kolonie voorkomende feilen vormden een andere bron van ellende; deze hadden reeds lang hun stempel op de kolonie gedrukt. Ook moet de ongunstige toestand door het algemeen discredit waarin de kolonie verkeerde, daarbij in aanmerking genomen worden.

Welke geldsommen zijn niet voor het voortzetten der bebouwing van de landen opgenomen en welke delen en wegen al niet te baat genomen en ingezet door de geldschietters, zoo van de zijde der planters als door de bewindvoerders in Holland? Suriname had den handel en de scheepvaart Vereenigde Provinciën sedert 1667 sterk doen nemen en de vruchten ervan werden ook gegeven; toch was die winst niet zoo groot dan dat men reden bestond hen om het nadeel te beklaan. Na het uitbreken van den oorlog in 1744 was de koffij ongeveer 10 Groschen waard, in 1745 slechts 7; ten slotte daalde de prijs zoozeer, dat men nauwer nood de interest van het gekapitaal kon worden opgebracht.

In 1775, toen Suriname's handel toch nog van een zeer ongunstigen toestand, zoodanig, als door bewindvoerders der Compagnie als afgeschilderd werd:

De huidige toestand der kolonie — aldus het van een in 1775 door deze bewindvoerders aan Staten-Generaal gericht schrijven — „is allerlijst en beklagenswaardig. Vele jaren reeds is het vuur van een binnenlandschen krijgsvoorcoming zijn onnoemelijke bedragen uit- en helaas tevergeefs uitgegeven, zoodat men jaarlijk alle mogelijke middelen dienen te worden aangewend om de financiën der Kolonie te behouden en deze in zoodanigen staat te houden, dat de veiligheid der kolonie noodig is. Maar, omgogenden, wij achten het ondoenlijk eenig middel daartoe aan te geven van hetwelk verwacht worden dat door U zal worden aangegrepen het zoozeer gewenschte einddoel te bereiken.

v. d. B.

De vele bronnen, welke het origineel bevat, zijn het gemak van den lezer, grootendeels achterwege. Enkele toelichtingen van den vertaler.

Comité voor Indische Lezingen en Leergangen.

Samenlijst van personen, die zich bereid hebben te worden aangewend tot het houden van voordrachten of lezingen over koloniale onderwerpen.

W. van Bemmelen, te 's-Gravenhage, Van Blankenburgstraat 31.

Uit Insulinde's vulkaanwereld.

De tropische luchtcoëaan.

Kust- en bergklimaat in Indië.

Indische aardbevingen.

GEBR. v. EGMOND
Waalsdorperlaan 23 Tel. 71639
DEN HAAG

Aanleg en onderhoud van Tuinen
Levering van alle soorten planten
— Vraagt gratis prijsopgaaf —

Prof. T. J. Bezemer, te Wageningen, Rijksstraatweg 59.

1. Verwantschaps-, huwelijks- en erfrecht op de Buitenbezittingen.
2. Landbezit en landbouw der inheemsche bevolking van Ned.-Indië.
3. Het Animisme in den Oost-Indischen archipel.
4. Hindoe-kolonisatie en -oudheden in verband met Boeddhisme en Brahmanisme.
5. De invloed der Westersche overheersching op den economischen toestand der inheemsche bevolking.
6. De talen van den Oost-Indischen archipel, met proeven uit de Maleische, Javaansche en Soedaneesche letterkunde.
7. Kunstnijverheid der Inlanders.
8. De Inlandsche handel, uit ethnografisch oogpunt beschouwd.

H. Bielke, te Zeist, Zusterplein 18.

1. Het werk der Herrnhutters in Suriname.
2. Twaalf jaren onder de Javaansche immigranten in Suriname.
3. Het goed recht der Boschneger-Zending.
4. Demonstratie van de Suriname-film.

Prof. Dr. L. de Blicq, te Utrecht, Biltstraat 168.

1. Over diergeneeskundig onderzoek en onderwijs in de tropen.
2. Tropische dierenziekten en de bestrijding daarvan.

D. G. Bollen, te Amersfoort, Joh. van Oldenbarneveldtlaan 24.

Suriname (het land; zijne bevolking met haar gewoonten en gebruiken; planten en dieren; cultures; industrie).

L. E. Dom van Rombeek, te 's-Gravenhage, Departement van Koloniën.

Voordrachten over onderwerpen van Indisch-economisch-politiek en ethnografischen aard.

W. H. C. Doorman, te Soest, Spoorstraat 43.

Voordrachten op het gebied van den tinnijnbouw.

Ch. F. H. Dumont, te Schalkhaar bij Deventer, Villa „Carolus-Enk”.

1. Grepen uit het economisch leven in Ned.-Indië (geologische bouw van Ned.-Indië, Europeesche en Inlandsche cultures, de godsdiensten in Ned.-Indië).
2. Huwelijksgebruiken op Java (familie- en kamponglevens).
3. Sumatra als toekomstland.
4. Land en volk van Borneo.
5. Land en volk van Celebes.
6. Nieuw-Guinea.

J. Einaar, te Rotterdam, Joost van Geelstraat 9b.

1. De Boschnegers in Suriname.
2. Suriname en de wereldoorlog.
3. De Surinaamsche neger (geen Boschneger).

T. van Erp, te 's-Gravenhage, Albertinestraat 12.

1. Monumentale Hindoe-kunst op Java.
2. De Boroboedoer.
3. Boeddhistische legenden in de sculpturen van den Boroboedoer.
4. De Mendoet tempel.
5. Het Loro Djonggrang-tempelcomplex te Prambanan.
6. Het ornament in de Hindoe-kunst op Midden-Java.
7. Boeddhistische tempelbouwwallen in de Prambanan-vlakte.
8. Restauratie van Hindoe-Javaansche monumenten.
9. Bouwkunst op Bali.

Haarlem en Omstreken.

STOEL'S
WONINGBUREAU
BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

GEZ. VAN DEN HAAK

HAARLEM - KINDERHUISVEST 27 - TEL. 10118

OPGERICHT ANNO 1881

FIJNWASSCHERIJ

BEHANDELT:

BOORDEN - OVERHEMDEN

BLOUSES en JAPONNEN

IN ALLE STOFFEN

TAFELGOED en GEHEELE WASSCHEN

Comestibles- en Delicatessenhandel

JACQUES PIJL, Cuisinier

BLOEMENDAAL

Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262

Zijweg 22 OVERVEEN - Telefoon 2095

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk quantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

DENKT

U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

HOTEL-RUBRIEK

APeldoorn

HOTEL VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
5286 Volledige pensioenprijs f 5.-

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Dir. bij Schev. B. 5088 Str. k. an w. w. op de logeerk. **BESCHIKBAAR.**

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 6020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 6085

PENSION RIEFF Prima referentiën BEZUIDENHOUT 125 Tel. 70249. Haag. fam. heeft plaats v. schoolg. j. ook H. B. S. Toez. stud., o. muz., d. doc. Wis.-Nat. Br onder No. 5267 Bur. v. d. BI

DE VELUWE.

„Den Lindenhof“ te Vierhouten (bij Nunspeet) GEZELLIG VACANTIEHUIS Gelegen op het kruispunt aan den weg naar Apeldoorn, Elspeet, Emst. Prachtige boschrijke omgeving. Uitgestrekte heide. Pensioenprijs f 2.50 per dag.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door F. R. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

Pension Mevrouw OP 't HOLT

KRULLELAAN 37 5060 ZEIST.

Munt uit door goeae keuken en billijke prijzen

Wordt door geegoede Indische Families aanbevolen.

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MI BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEPHOON

14427

5217

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West“.

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (Batavia)

Oudste en modernste Hotel ter plaatse
ZEER BILLIJKE TARIËVEN

Pater Jos. F. A. Frencken, te 's-Gravenhage, Laan 27.

1. Causerieën: a. R.K. Missieleven in Ned. Oost-Indië; b. De R.K. Missie op Java.
2. Lezingen: a. De invloed van den R.K. Missie-arbeid op de beschaving van Ned. Oost-Indië; b. Een interessant volk in de R.K. Missie van Flores (Lamalera op het eiland Lombok).

R. J. Goddard, te 's-Gravenhage, Jacob Gillesstr. 20.

1. Het land van onbegrensde mogelijkheden (Sumatra's Oostkust).
2. De cultures ter Oostkust van Sumatra.
3. Deli en de Delianen.
4. Over Indische doeken en Indisch koperwerk.

Prof. G. L. Gonggrijp, Jr., te 's-Gravenhage, Copernicuslaan 28.

1. Het volkscredietwezen in Ned.-Indië.
2. Het arbeidsvraagstuk in Ned.-Indië.
3. De betekenis der Javasuikerindustrie voor de inlandsche bevolking.

B. M. Gaslings, te Amsterdam, Linnaeusstraat 2a.

1. Een en ander over de Papoea's van Ned. Nieuw-Guinea.
2. De Baliërs, grepen uit het volksleven, kunst en godsdienst.

H. Gorler, te 's-Graveland.

De tabakscultuur en het plantersleven ter Oostkust van Sumatra.

Dr. H. 't Hoen, te Utrecht, Stadhouderslaan 70.

1. De huisdieren van den Indischen archipel.
2. De plaats, die de huisdieren in Indië innemen in de landhuishouding van de bevolking.
3. Het eiland Soemba en zijn paardenstapel.
4. Het eiland Bali en zijn veestapel.
5. Het eiland Madoera en zijn veestapel.
6. Het voorkomen en bestrijden van besmettelijke ziekten onder den veestapel in Ned.-Indië.
7. Het gebruik van melk en de inrichting van melkbedrijven in Indië.
8. Vleesch- en melkhygiëne in de tropen.

Herm. J. Jacobs, te 's-Gravenhage, Valkenboschkade 455.

1. Land en volk van Suriname.
2. De Boschnegers in Suriname.
3. De Indianen in Suriname.

M. Joustra, te Leiden, Schelpenkade 39.

1. Sumatra in het algemeen.
2. De Bataklanden.
3. Minangkabau.
4. Over algemeene onderwerpen, Ned.-Indië betreffende.

Prof. Mr. J. C. Kielstra, te Wageningen, Bergweg.

Onderwerpen op het gebied van koloniale politiek of koloniaal-economische toestanden en verhoudingen.

John Koning, te Voorburg, Huize Siegfried, Park Leeuwenbergh.

1. Het leven van den Europeaan in Indië.
2. De Indische nijverheid en handel.
3. De Indische groote cultures.
4. Deli het goudland.
5. Soerabaia, Indië's eerste handelsstad.
6. De Kloet-uitbarsting van 1919 en hare gevolgen.
7. Het Toba-Meer.
8. Nederlandsch-Indië in de literatuur.

L. Kijlstra, te Amersfoort, Piersonlaan 11.

1. De Boroboedoer.
2. Iets over Hindoegodsdiensten en tempelruïnen op Java.
3. Causerie over het Indische leven, de woning-inrichting, het onderwijs, enz.

Maison NIEKERK

Pijnboomstraat 43 - DEN HAAG - Tel. 30328

Voorheen Cuisinier Grand Hotel Central

Diners f 0.85 - f 1. - f 1.25

en verder uitgebreid 5199

Indische Rijsttafel vanaf f 1.75

UITZENDINGEN

HOLL. DINERS EN RIJSTTAFEL
GR. HERTOGINNELAAN 92, TEL. 36347, DEN HAAG

FAM. PENSION

Beleefd aanbevelend, C. H. STAKMAN

G. F. M. Liebert, te Lochem.

1. IJdelheid der ijdelheden. Eene schets uit Lampongsche volks- en liefdeleven.
2. De voornaamste Indische cultures (rijst, suiker, tabak, koffie).

Prof. Dr. J. J. van Loghem, te Amsterdam, Marnixkade 57.

Lezingen op koloniaal sanitair gebied.

J. J. Mac-Kenzie, te Harderwijk, Stationslaan. Populaire voordracht over de koloniale name (geschiedenis, bevolking, Boschnegeren, Indianen, kleurlingen, cultures, enz.).

H. Michelsen, te 's-Gravenhage, Galileistraat 8. Eene reis naar en verblijf in de koloniale raçao.

Dr. E. C. Jul. Mohr, te Overveen, Zijlweg 26.

1. De bodem van Ned. Oost-Indië.
2. Kleine en groote nijverheid in Indië en natuurlijke gegevens daarvoor.
3. Het verband tusschen de cultures en plaats waar zij in Indië gedreven worden.
4. Bepaalde cultures (bijv. tabak, vezelplanten, velleverende gewassen of zetmeellevende gewassen).

I. I. Neurdenberg, te Voorburg, Westeinde 5. De Javasuikerindustrie.

Prof. Dr. A. Pulle, te Baarn, Javalaan 5.

1. De derde Nederlandsche expeditie naar Sneeuwgebergte van Ned. Nieuw-Guinea (halve lichtbeelden ook demonstratiemateriaal).
2. Eene expeditie in de binnenlanden van Ned. Nieuw-Guinea (naar aanleiding van reizen van spreker in 1902-1903 en 1920).
3. De plantengroei van de Nederlandsche eilanden (behalve lichtbeelden ook demonstratiemateriaal).
4. De theecultuur op Java.
5. De kinacultuur op Java.
6. Rubber en getah-pertja in Ned.-Indië. 4, 5 en 6 kunnen tot eene reeks verworden.

Prof. Dr. W. Roepke, te Wageningen.

1. Het Javaansche hooggebergte (1 of 2 drachten).
2. De plantenwereld van het Javaansche gebergte.
3. De cacao-cultuur in Indië.
4. Over eenige ziekten en plagen der tropische cultuurgewassen in Indië.
5. Uit het leven der Indische koembangs (bijen).
6. Sprinkhanenplagen in Indië.
7. De fotografie in de tropen.
8. De moderne rubbercultuur in Ned.-Indië.

Mevrouw Dr. C. J. Rutten-Pekelharing, te Utrecht, Cornelis Evertsenstraat 7.

1. Indische oerboschen.
2. Over het huishouden in Indië, op Java en de Buitengewesten.

N. Scheltema, te Wapenveld.

1. Java (causerie).
2. Ned.-Indië (causerie).
3. Ned.-Indië en de bedevaart naar Mekka.

E. L. K. Schmülling, 's-Gravenhage, Statenlaan. Voordrachten op het gebied van de economie verband met den cultuurbodem; over het voerwezen; het bevolkingsvraagstuk in het bijzonder met betrekking op Java en Madoera.

W. A. Uiterwijk, te Nijmegen, Javastraat 32. Een 8-daagsche reis door Sumatra's kust.

A. C. P. E. Vermeulen, te Vlaardingen. Met de Nederlandsche Mail naar Oost-Indië (één avond; eventueel met Java-kustreis avonden).

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 3370

Het adres voor Diners aan huis bezorgd

C. J. L. VERMEULEN
 FOTOGRAFISCHE ATELIERS
 TOUSSAINTKADE 20 5204
 HANDHAVEN HUNNE REPUTATIE DOOR
 PRIJZEN, AFWERKING EN INRICHTING

Water J. H. Jos. Viegen, te Arnhem, Missiehuis, Velperweg 96.

1. De Mariendinees van Zuid-Guinea.
2. De Mariendineesche geheime genootschappen.
3. De Kei-eilanden, land en volk.
4. Het Tanimbareesche land en volk.
5. Het bekeeringswerk onder onbeschaafde volken, zijne wijze van aanvang en ontwikkeling.

Dr. J. G. C. Vriens, te Eindhoven, Treurenburgstr. 9.

1. Rubber.
2. Tabak.
3. Thee. (Behalve lichtbeelden ook demonstratiemateriaal).

van Vauren, te Blaricum, Huizerweg 211h.

1. Inleiding tot de fysisch-geografische verhoudingen van den Austral-Aziatischen archipel.
2. De invloed van de wereldligging van Nederlandsch-Indië op de sociale ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië (Pacifische).
3. De koraalvormingen in Nederlandsch-Indië en hare beteekenis voor de inheemsche koopvaardij en voor den inheemschen handel (Inheemsche coöperatie).
4. Onze Archipel in het licht der hypothese van Wegener.
5. Atjeh.
6. Sumatra's Oostkust.
7. De toekomst van Celebes (land- en mijnbouw).
8. De industriële ontwikkeling van Ned.-Indië.
9. De voedselvoorziening (sociaal-geografisch).
10. Onze Indische waterkrachten en hare mogelijkheden (economisch-geografisch).
11. De bevolkingsrubber en de deelname van de inheemsche bevolking aan de productie voor de wereldmarkt.
12. De beteekenis van Straat Malakka in het algemeen en van Singapore in het bijzonder voor Ned.-Indië.

F. Wagenaar Reisiger, te Haarlem, Grootte Houtstraat 93.

Mijne reizen over Java en Sumatra.

Het Comité verleent geen bemiddeling bij het noodigen van sprekers en bij het vaststellen van honorarium en verdere voorwaarden. Het Comité evenwel bereid van advies te dienen bij de keuze van sprekers en onderwerpen.

Voor zoover niet het tegendeel vermeld is, worden de voordrachten verduidelijkt door lichtbeelden.

Het Koloniaal Instituut, Mauritskade te Amsterdam, stelt tot dat doel op aanvraag van den spreker lantaarnplaten ter beschikking à f 0.05 per plaatje (per lezing); de porto-onkosten worden in rekening gebracht; de terugzending moet franco geschieden, zoo mogelijk per bode of postpakket; voor lichtbeelden, die in ernstig geschonden of gekwetste staat of in het geheel niet worden teruggekomen, moet de bruikleener de kosten van verpakking vergoeden.

Een catalogus van de lantaarnplaten 1917 is voor den prijs van f 1.— verkrijgbaar. De nieuwe catalogus is in bewerking; deze verschijnt echter niet als de vorige in één, maar in afzonderlijke boekjes die de gebruikers in staat te stellen slechts die boekjes aan te schaffen, die op hun ontwerp betrekking hebben; de indeeling in 20 groepen is echter behouden gebleven.

Deventer, 15 Juni 1926.

De Secretaris van het Comité,
 Dr. H. H. ZEIJLSTRA Fzn.
 Singel 1.

GARAGE JANSEN
 WASSENAAR TELEFOON KIEVIET 562

RIJKSSTRAATWEG 135 nabij Viaduct. 1003

BENZINE LAADSTATION 3 POMPEN

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70368

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
 Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
 MINERALE WATEREN 5143
 Binnen- en Buitenlandsche
 Verpakte Geneesmiddelen

Van Week tot Week.

Dinsdag 17 tot Maandag 23 Augustus.

Communistische actie in het Bantamsche. Serang, 16 Aug. (Aneta).¹⁾ Te Serang werd sedert maanden een verhoogde communistische actie in het Bantamsche geconstateerd. Hoofdzakelijk inlanders uit Tjilegon, Pandeglang en Laboean traden steeds brutaler tegen Europeanen op. De politie heeft zes leiders gearresteerd; verdere arrestaties worden verwacht. De resident van Bantam, de heer J. D. de Vries, verklaarde, dat het bestuur den toestand absoluut beheerscht en er niet de minste grond voor vrees of ongerustheid bestaat.

Batavia, 16 Aug. (Aneta). In verband met verhoogde actie der extremisten in het Bantamsche is een compagnie infanterie voor machtsvertoon op meerdaagsche oefening daarheen gezonden.

Kolonel H. H. Rink †. In het St. Elisabeth Gesticht te Leiden is in den ouderdom van 84 jaar overleden de heer H. H. Rink, oud-kolonel van het O.-I. leger, ridder van de Nederl. Leeuw.

Kapitein J. Otto †. Blijkens een bij de familie hier te lande uit Indië ontvangen bericht is op 37-jarigen leeftijd te Weltevreden overleden de heer J. Otto, kapitein der artillerie van het N. O.-I. leger.

De aardbeving op de Westkust van Sumatra. Batavia, 18 Aug. (Aneta). De schade aan het particulier bezit in de onderafdeeling Padang Pandjang toegebracht, buiten de hoofdplaats, bedraagt f 1.175.000, Padang Pandjang f 574.000, Fort de Kock f 200.000, Solok f 632.000. De totale schade ter Sumatra's Westkust bedraagt minstens tien miljoen gulden.

Blijkens dagbladberichten zijn thans ook te Nijmegen en te Arnhem commissies opgericht voor het inzamelen van gelden voor de noodlijdenden.

Mr. D. J. Rebel †. Te Utrecht is in den ouderdom van 65 jaar overleden de heer mr. D. J. Rebel, oud-lid van den Raad van Justitie te Semarang.

De Resident van Soerakarta. Aneta seint dd. Soerakarta 20 Aug. De resident alhier, J. H. Nieuwenhuys, is met ingang van 1 Mei 1927 op zijn verzoek eervol uit den dienst ontslagen, onder dankbetuiging voor de bewezen diensten.

Het verzet in Atjeh. Een versterkte moskee ingenomen. Omtrent de expeditie van de patrouille onder bevel van kapitein Behrens, die in Boven-Troemon een versterkte missig innam en den leider Teungkoë Poetih met een aantal volgelingen neerlegde, worden uit Kotaradja aan de Telegraaf de volgende bijzonderheden geseind:

Vier brigades maréchaussée, onder bevel van den kapitein der infanterie H. Behrens, vielen in kampong Kroeëng Locas de missig (moskee) aan, welke door Atjehers met behulp van loopgraven in staat van verdediging was gebracht, terwijl andere kwaadwilligen zich in kuilen schuil hielden, ten einde de patrouille in den rug te kunnen aanvallen. De troep drong eerst een leegstaande school en de onderwijzerswoning binnen, waarbij vijf kwaadwilligen werden neergelegd. Daarna werden de kuilen afgezocht, en alle Atjehers, die zich daarin bevonden en die een ware doodsverachting toonden, gedood. Ten slotte werd de missig ingenomen. De leider Teungkoë Poetih en zeven kwaadwilligen werden hierbij neergelegd. Tien anderen ontkwamen door in de bandjirende rivier te springen.

Teungkoë Poetih zou volgens geruchten onkwetsbaar zijn. Toen hij dan ook gedood werd, hieven de maréchaussées een hoerageroep aan. Onze verliezen beperkten zich tot één gewonde.

Pest in Midden-Java. In de week van 27 Juni tot 3 Juli zijn in het geheel slechts 32 gevallen van pest gerapporteerd, waarvan in de afdeeling Wonosobo 1, Temangoeng 1, Poerbolinggo 6, Jogjakarta 5, Klaten 3, Kendal 1, Pekalongan 15.

Bij vergelijking met het overeenkomstige tijdvak in 1925 (n.l. van 28 Juni tot 4 Juli) is een beduidende vermindering waar te nemen. Het aantal gerapporteerde gevallen bedroeg toen nog 91, verdeeld als volgt: Temangoeng 14, Magelang 8, Jogjakarta 3, Bojolali 15, Klaten 12, Sragen 9, Salatiga 7, Pelalongan 6, Tegal 2, Poerbolinggo 15.

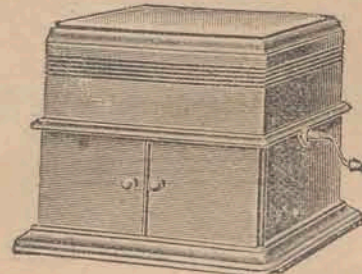
¹⁾ De hiervolgende Aneta-telegrammen zijn ontleend aan de „Nwe Rotf. Crt.“.

Muziekhandel DAJOS BELA

Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190
 SCHEVENINGEN, 's-GRAVENHAGE.

GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE

Columbia-,
 Odeon,
 Musica-,
 Linström,
 Beka-
 PLATEN en
 MACHINES

Vioelen
 Mandolin.
 Banjo's,
 Guitaars,
 Snaren,
 Onderdeel.
 Piano Muz.

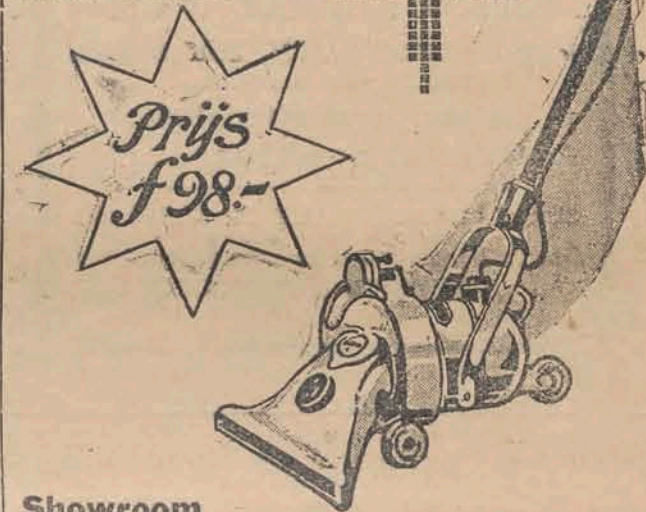
HUURKOOP SYSTEEM

Speciale machines en verzending voor INDIË.
 EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

N.V. „EXIMA” - AMSTERDAM

DE STOFZUIGER met de enorme zuigkracht

ORION

Showroom

AMSTERDAMSCH VEERKADE 8

5231 TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE

Ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar **f 6.40 per maand**

RADIO-APPARATEN

Contant en in Huurkoop vanaf f 145.— compleet

E. STEVENS

Electrotechnisch Installatie-Bureau

Copernicusplein 9 Telef. 31009

's-GRAVENHAGE
 GESLOTEN GEHOORKAMER

DAMES-

HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT

Heilgymnastiek - Massage
 Diverse methoden van geneeskrachtige baden
 Voorkoming en opheffing van obstructie bij de periodieke circulatie

HUIZE „ILEX” (HOORNBRUG) RIJSWIJK

5.97 Spreekuren van 1-2 of volgens afspraak

Directie: HAGE Telefoon RIJSWIJK 156

COR VAN MOORSEL

JAN HENDRIKSTRAAT 9

DEN HAAG - TELEFOON 14953

Is het voordeligste adres voor

**BEDDEN
 MEUBELEN
 TAPIJTEN**

MEVR. D. M. VON LÜTZOW-BOUSCHE
PIANO-LEERARES

Onderwijs- en Solo-Diploma's van het Kon.
Conservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage

THOMSONPLEIN 28 -- DEN HAAG
TELEFOON 31342

Electrische- en
Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
GEZ. v. d. BOSCH & Co.
Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen

Eigen waterinstallatie
Beslist zacht water

ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG
Speciaal ingericht voor het wasschen van
GORDIJNEN en FIJNGOED

RUST- EN HERSTELLINGSOORD
„EUREKA”
VAARTWEG 66, HILVERSUM

**TEHUIS VOOR HERSTELLENDEN
EN RUSTBEHOEVENDEN**

Mooie Zuidkamers. Vaste Waschtafels.
Lighal. Groote Lommerrijke Tuin.
— 1 en 2-persoons kamers. —
Tarief p. d. p. p. naar gelang der kamer en
verzorging. Telefoon 826.
Zr. A. OOSTERWIJK, GED. VERPL.

ZOO JUIST VERSCHEEN:

SARITI

het Meisje uit den Kraton,

door M. v. d. HILST.

Prijs in omslag . . . . . f 2.25
In prachtband . . . . . f 2.90

Een boeiende roman uit Ned. Oost-Indië. Het beschrijft het eigenaardige leven in de Kraton, de woningen der Javaansche Vorsten en teekent het groote verschil tusschen de Oostersche en Westersche mentaliteit.

Bestellingen te richten tot de
UITGEVERS-MIJ, BOSCH
Cantonlaan 19, BAARN.

VERLOFGANGERS

wanneer U zich in Den Haag vestigt
vraagt dan eens prijsopgaaf voor **ALLE**
Electrische Artikelen aan bij:

K. C. CREMER Willem de Zwijgerlaan Den Haag
Telefoon 54325

Kolonisatie in de Lampongs. Door de Regeering is een terrein van 5400 bouws in de kampongs (Zuid-Sumatra) in erfpacht afgestaan aan het hoofdbestuur van het Indo-Europeesch Verbond. Dit kan dus thans met kracht zijn plan doorzetten om daar een kolonie van Indo-Europeesche landbouwers te stichten, waarvoor het terrein zich bij uitstek leent.

R. M. A. A. Abdoel Moehni †. In hoogen ouderdom is te Sitoebondo overleden de heer R. M. Adipati Ario Abdoel Moehni, oud-regent van Probolinggo. Wijlen Abdoel Moehni was, naar de Loc. in herinnering brengt, een der eerste Javanen, die in Holland het groot-ambtenaarssexamen aflegden. Alvoorens hij benoemd werd tot regent van Probolinggo heeft A. M. geruimen tijd als fungerend Controleur B.B. dienst gedaan. Een figuur, die in een vroegere periode groot gezag genoot in de inlandsche wereld, is met den oud-regent van Probolinggo heengegaan.

Een Ind. medische hoogeschool in 1927. Het Soer. Hbl. verneemt, dat de oprichting van een medische hoogeschool in den loop van 1927 is verzekerd. De voorstellen daartoe zullen in de najaarszitting in den Volksraad worden behandeld. De hoogeschool komt te Weltevreden in de Stoviagebouwen.

Mishandeling van contractkoelies. Medan, 23 Aug. (Aneta). Een Japansch waarnemend administrateur van Poelaumandi is gevankelijk naar Medan overgebracht, beschuldigd van ergerlijke koelie-mishandelingen en vrijheidsberovingen.

Dr. Hubrecht en het Koloniaal Instituut. Het Kol. Bijbl. van de Haagsche Courant van 17 dezer bevat het bericht, dat de op 1 Aug. overleden voorzitter van de Kon. Vereeniging Koloniaal Instituut te Amsterdam, Dr. H. F. R. Hubrecht, deze instelling tot universeel erfgenaam heeft benoemd. Het Kol. Instituut zou door deze uiterste wilsbeschikking ongeveer vier millioen gulden ontvangen.

Volgens nadere mededeeling in de dagbladen heeft Dr. Hubrecht, naast legaten aan particulieren, ook aan verschillende wetenschappelijke instellingen, of instellingen van openbaar nut, min of meer belangrijke bedragen vermaakt, waaronder het Fonds voor Tropische Hygiëne f 15.000.— en het onder het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap ressorteerende Veth-fonds f 50.000.—

Het nader bericht omtrent de legaten drukt zich over de erfplating aan het Kol. Instituut meer voorzichtig uit, n.l.: „Het overschot van den boedel, waarvan het bedrag, dat zeer aanzienlijk is, niet te benaderen valt, komt aan het Kol. Instituut als eenig erfgenaam.”

Luit.-Kolonel W. L. E. Stolle †. Te Nijmegen is, in den ouderdom van 89 jaar, overleden de heer W. L. E. Stolle, gep. Luitenant-Kolonel der Infanterie van het O.-I. leger.

K. N. Binnendijk †. Te Semarang is op den 19en dezer, in den ouderdom van 65 jaar, overleden de heer K. N. Binnendijk, oud-assistent-resident.

Huldiging Dr. J. W. IJzerman. Den 3en Juni is op het voorplein van de Technische Hoogeschool te Bandoeng op plechtige wijze onthuld een borstbeeld van Dr. J. W. IJzerman te Wassenaar, als erkenning zijner verdiensten ten opzichte dier inrichting.

Kapitein D. Aubié †. Te Ginniken is op den leeftijd van 73 jaar overleden de heer D. Aubié, gep. kapitein van het O.-I. leger.

Wederom een onderzeeboot naar Indië. Hr. Ms. onderzeeboot K XII, die te Rotterdam gereed gemaakt is, zal medio September, onder bevel van luitenant ter zee 1e kl. J. L. H. Hoeke, hare bestemming naar Oost-Indië volgen.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Professor J. A. Loebër en de Ind. Kunstnijverheid.
In een vorig nummer van dit weekblad vestigden wij de aandacht op Prof. Loebër's even smaakvolle als belangrijke Duitsche boek over Batik. Ook in de jongste „Verlofganger” wijdt P. B. er een uitvoerige beschouwing aan, vol waardeering, echter met de opmerking: „In het werk mist men een hoofdstuk over de economische betekenis der batikkunst, over de ontwikkeling van den batikhandel en het batikbedrijf, in commercieel en ook in sociaal opzicht.

Rusthuis „EIGEN SFEER”
V. BOETZELAERLAAN 205 DEN HAAG
Opname van rustbehoevende en herstellende patiënten
Mevr. COELÉ-BOOGAERDT, Gedipl. Verpleegster

Van den oiazet op de verschillende centratiebatikkerijen, als Djogja, Solo, Lasem, Pekalongan, Tasikmalaja, Kediri¹⁾, weten wij ook nu niet van niets. Hoeveel wordt aan uitkatoen voerd; waar komt dit vandaan; voor hoeveel den aniline-kleurstoffen en plantaardige kleurstoffen ingekocht? Dit zijn vragen, die geen antwoord kunnen vinden. Van het aandeel der Europeanen en Chineezzen hebben gehad in de ontwikkeling der batikindustrie weten wij nog niet. Wat weten wij nog van de sociale toestand der verhoudingen bij het batikbedrijf; van het schotstelsel, de arbeidsvoorwaarden, de heilnevenverdiensden; van de huisindustrie en de dwangsystemen, die de kunstnijveren — in de heid de batiksters — nopen zich tevreden te len met een schamele beloning voor hun traditiioneele schilderkunst?

Het is zeker niet te verwonderen, dat de heer die Indië voornamelijk kent uit bewonderende voor de zooveel omvattende Indonesische kunstheid en deze dan ook uit artistieke verwantschap sympathiek en grondig, als geen ander, heeft en bestudeerd, zij 't dan ook uit de verte, in peesche musea en verzamelingen, want hij is in Indië geweest, zich niet heeft gewaagd aan woording van vragen op sociaal-economisch als door P. B. opgeworpen. Deze is uit den aarttoevertrouwd aan statistisch aangelegde ambten deskundigen ter plaatse. Daaraan wordt thans mers ook „gewerkt” en de verkregen resultaten van zullen binnenkort wel worden gepubliceerd is te hopen, dat er dan met nadruk onderworde gemaakt tusschen de batikkunst, door de hoogst begaafde batikkunstenaressen uitgevoerd, artistieke arbeid o.a. in de toonkamers van „Batik” te zien is, en de batik-industrie, d.w.z. het op te plaatsen, in het groot, zoo snel en goedkoop aanmaken, ook door middel van stempeldruk grove batiks voor den exporthandel.

P. B. eindigt zijn betoog met de woorden: „De aristocratische Vorstenlandsche industrie²⁾ is thans alweer aan het kwijnen volg van de algemeene kunstindustriele crisis. Uit de jongste Indische berichten droegen ook verschillende binnenlandsche invloeden toe aanleiding hebben gegeven. De voormschijnt te zijn de scherpe concurrentie, welke Vorstenlandsche batik-handelsindustrieelen vinden van andere, o.m. van Pekalongansche ondernemers, die momenteel in staat zijn product op de markt te brengen, dat het goedkoop is dan wat de Vorstenlandsche industrie kan produceeren. De Pekalongansche wordt in groote hoeveelheden (in 1925 vijf miljoen gulden) uitgevoerd naar de Buitengten, voornamelijk naar de rubberstreken en matra. De nieuw benoemde resident van karta, de heer Jasper, heeft zich de zaak trokken en in samenwerking met plaatselijke kundigen maatregelen beraamd, om in dien stand verbetering te brengen, o.m. door ting van batikscholen.

„In de Javaansche taal geschreven handboeken zullen bij het batikonderwijs onontbeerlijk Voor de samenstelling van dergelijke boeken rijkelijk geïllustreerd met de belangrijkste tieke batikpatronen, het geheele procédé met het kleuren zullen moeten bevatten, met het batikboek van Loebër stellig van veel nut zijn.”

Deze laatste opmerking zal den heer Loebër hoogelijk verbazen. Dat daartoe zijn boek aan zou geven! Uit de beste bron weten wij, dat hoosoonlijk, uit ondervinding, niet veel voelt voor onderdicht op dit gebied.

Zi. kan er geen betere batik-opleiding zijn, dan op het oogenblik onder de Javaanschen gebrui is, zooals hij ook in zijn boek beschreven heeft. beters is z.i. niet denkbaar. Mooie patronen hebben Javaanschen in overvloed en zij weten ze goed.

1) Madura, Semarang, Koedjo s, Toeboengangoeng en Cheribon vergeten.
2) In „De Locomotie” schreef H. een reeks artikelen over de industrie, waarop wij nader terugkomen.
3) Hier ware 't woord kunst beter op zijn p.a.s., want artistiek is telig het technisch en artistiek volmaakte batikwerk der Vorstenlandsche vrouwen, veelal tot den adelsstand behoorende, dan ook de aristocratische patronen en kleuren toepast, welke door personen van haar stand als kleeding gebruikt moogen worden.

GEOPEND
MAISON VERBAAN
MODERNE DAMESKAPSALON
MASSAGE - MANICURE - PEDICURE
PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

Fa. J. J. TAVERNE
 Spekslagerij Vleeschhouwerij
 Fijne Worst- en Vleeschwaren
 Donkersteeg 17 LEIDEN Te'efoon 192
 OPGERICHT 1731 5144
 Levert prima kwal. Rund-, Kalfs- en Varkensvleesch
 tegen billijken prijs.

MAGASIN DE NOUVEAUTE'S
v.h. Gebr. LEVIJ
 Hoofdstraat 144 - APELDOORN - Tel. 162
DAMES- EN KINDERCONFECTIE
 MODE-ARTIKELEN - LINGERIE 5053
 CORSETTEN HOEDEN, enz.

NIJMEGEN
P. TH. VIS, BANKETBAKKER
 ST. ANNA STRAAT 250 HOEK GROENESTRAAT 5050
 NIJMEGEN TELEFOON 950
EERSTE KLAS BANKETBAKKERIJ
 Specialiteit in Boterspeculaas

bruiken. De nieuwe vermethoden zijn zeer eenvoudig. Waarom dus scholen? Die zouden z.i. noodzakelijk teleurstelling geven. Het eenige noodige is, naar zijne meening: een *verproefstation*, zooals hij onlangs ook in een opstel in dit weekblad betoogde.

In de Augustusaflevering van „De Indische Gids” vinden wij thans een uitvoerig artikel van zijn hand, getiteld: „Inlandsche Ververij en Synthetische Verfstoffen”, waarin hij o.m. schrijft:

„De kunstenaar ontwerpt het ornament, kiest de passende kleuren uit. Doch in veel toegepaste kunst is hij wel in staat het ornamentale werk uit te voeren, maar zoo gauw als andere verfstoffen dan water- en olieverf nodig worden, moet er een technische kracht komen, die dit zuiver technische werk op zich neemt. De keuze der kleuren is artistiek werk, het gebruik der verfstoffen is de opgave van vaklieden, die de verfstoffen en hun gebruik danig beheerschen.

„En is dat niet het geval, zijn de verfstoffen of de ververij ondeugdelijk, dan is reeds deze fout in staat het schoonste kunstwerk onbruikbaar, industrieproducten onmogelijk te maken.

„In vroeger tijden beperkte men zich, *faute de mieux*, tot enkele standaardkleuren als bijv. indigo en Turksch rood, waarbij tevens de reputatie van den verver garandeerde voor de wasch- of lichtechtheid, omdat een min of meer nalatige behandeling van het verprocédé de echtheid der kleur kan verzwakken of verminderen. Op textiel gebied waren er bijv. bepaalde steden, wier textiele waren door echtheid bekend waren en waar strenge gildebepalingen deze in stand hielden.

„In onzen tijd is door de synthetische verfstoffen een geweldige ommekeer gekomen. Beginnend met de leerverfstoffen zijn heele reeksen nieuwe verfstoffen door de chemici geschapen, die alle kleuren met honderden nuances omvatten. Er zijn zelfs vermethoden gevonden, die, als bij de „ijskleuren”, totaal zonder verfstof werken en prachtige kleuren ontwikkelen!

„Daarom was — kan het bij die veelheid en dien snellen groei anders? — veel, heel veel, dat minderwaardig was. Veel, dat snel inverfde, bekoorde door den wonderlijken gloed, en... in enkele maanden, het groen der bladeren, tot bruin terugging!

„In dien kleurenchaos is sinds lang orde en contrôle gekomen. De serieuze fabrieken controleeren zelve de gevonden kleuren op lichtechtheid, op waschectheid, die zoo mogelijk zich ook moet uitstrekken tot zweet-, benzol- en chloorchtheid, eischen, waaraan men in vroeger jaren niet gedacht heeft. Men zendt stalen, ter helfte met zwart papier bedekt naar alle werelddeelen, naar het koude Noorden en het heete Zuiden, naar de Preanger en naar Timboektoe, naar de woestijnen van Azië en de steppen van Australië. Eerst na het slagen van zulke wereldreizen, waagt men het kleur- en lichtecht te noemen.

„Belangrijk is tevens, dat men door allerlei hulpmiddelen tijdens het mordanceren en het fixeeren, het middel gevonden heeft op zich zelf zwakke verfstoffen belangrijk te versterken.

„Maar weersproken kan het niet worden, dat de invoering der synthetische verfstoffen jaren lang vrijwel tot een chaos heeft gevoerd met veel teleurstelling, veel verbittering, veel schade, een periode, die we nu langzamerhand overwonnen hebben.

„Niet echter in Indië, waar we nog midden in dien chaos verblijven!”

Wij vragen ons af: zou een verproefstation, als door Loebér bedoeld, niet met succes verbonden kunnen worden aan het door het Departement van L. N. en H. opgerichte laboratorium te Bandoeng, dat reeds zulke goede diensten op ceramisch en textielgebied, ook aan de inlandsche kunstnijveren, bewezen heeft?

In zijn artikel behandelt de schrijver verder achter-eenvolgens de ververij van vezelstoffen en vlechtwerk, daarna die van katceenen garens en weefsels.

Zooals gezegd, is hij, in zijn liefdevolle onderzoekingsgeest, op dit gebied expert. Een der grootste Duitse verfstoffabrieken zond hem onlangs haar nieuwste vindingen en was hoogst verbaasd van hem te vernemen, dat deze kleuren niet half zoo mooi zijn als de inlandsche plantaardige, terwijl toch de importeurs in Indië, waar de fabriek ook haar eigen chemicus heeft, er volkomen tevreden mee zijn; het verschil niet zien! Loebér meent echter, dat door deskundige, praktische mengingen stellig dezelfde mooie kleurschakee-

ringen te verkrijgen zullen zijn. En de fabrikanten zijn bereid met hem samen te werken.

Aan de hand van *Jasper's* standaardwerken beschrijft hij, hoe over den geheelen archipel bij het batikken en ikatten, zoowel als bij het vlechtwerk, meer en meer synthetische verfstoffen worden gebruikt, omdat deze veel en veel sneller inverven, dan bij de eigene vermethoden. Hij zegt:

„In zoover is het begrijpelijk, dat dit gebruik zich van jaar tot jaar zal uitbreiden. Als men bijv. weet, dat alleen het voorbereiden in olie en loog (ngetel) circa 40 dagen, het opstrijken der roode verfstof 5 dagen duurt, dan kan men volkomen begrijpen, dat de praktische inlandsche liefst een verfstof neemt, die in enkele uren inverft.

„De keerzijde der medaille is natuurlijk: zoo geen beste verfstoffen gebruikt zijn, verliezen zij spoedig aan kleur en maken de langdurige batikteekenaarbeid volkomen waardeloos. En deze treurige waarheid is voldoende om het geheele batikken te doen afsterven.

„Alleen met licht- en waschechte verfstoffen heeft het batikken *droit d'existence*. Verbleeken de batikans na enkele weken, zoo wordt de hooge prijs, die men voor uitvoerige wasteekening betaald heeft, onzinnig. Een dergelijke kunst verlangt, vereischt een meer dan solide ververij! Iets anders is ondenkbaar!

„In hoever de synthetische verfstoffen bij het Javaansche batikken reeds nadeelig gewerkt hebben, is vrijwel onbekend. Het is een van die vele dingen in inlandsche kunst, waarmee men zich liefst niet bemoeit. Het handelt niet over suiker of petroleum en eerst veel later, als de wondere, Javaansche kunst naar den kelder gegaan is, zal men werkelijk aan vruchteloos restaureren gaan denken of klagen over het wondere kleinood, dat verloren is gegaan.

„Daarom zou eenig toezicht z.i. wel „gewenscht” zijn! In den stortvloed, waarmee Europeesche en niet-Europeesche fabrieken de inlandsche markt overstelpen, dient naar middelen gezocht te worden om het kaf van het koren te scheiden. Het zou een koloniale mogendheid als de onze meer dan onwaardig zijn, hier nietsdoende toe te zien en dit met besliste wetenschap, dat de inlander niet in staat is in die veelheid van dingen deskundig te kiezen.

„Want de synthetische verfstoffen zijn er nu eenmaal en geen macht ter wereld kan ze uit den Archipel bannen!

„En ik weet ook niet, of dat wel wenschelijk zijn zou. Grootte voordeelen bezitten de goede, synthetische verfstoffen ongetwijfeld. Ze zijn in veel grootere mate dan de vegetabilische, wasch- en lichtecht, bieden een veel grootere kleurenkeuze en een enorme tijdsbesparing.

„Zoo zijn er tal van verfstoffen te vinden, die de inlandsche in wasch- en lichtechtheid belangrijk overtreffen. Doch ook is het noodig dat alles persoonlijk te onderzoeken, ook in hoever de *kleurschoonheid* ongerept blijft. Dit voorname punt mag evenmin vergeten worden.

„Ook in dat opzicht moet scherp toegezien worden! We zien het bijv. bij de Europeesche nadrukken van batiks; de fabrikanten meenen veelal, dat de kleuren precies aan de Javaansche gelijk zijn en toch is er voor den kenneer een scherp onderscheid op te merken. Ook in dat opzicht verheugt het mij te kunnen meedeelen, dat bedoelde fabrieken mij de aanbevolen verfstoffen tot mijn beschikking gesteld hebben om deze zelf te kunnen beproeven.

„Het gebruik is niet alleen voor het batikken op Java een levensbelang, doch ook voor andere textiele versieringen aldaar, die nu door de zwakke verving minderwaardig, zelfs onbruikbaar worden.

„Daar zijn bijv. de vele *plangi's*, die als shawl's een groot afzetgebied zouden kunnen vinden, mits de verving echt was! De kain *kembangan* uit de Vorstlanden, veelal in den vorm van hoofd- en borstdoeken, die een schitterende kleurkunst tonen, meestal in combinaties van twee- of driekleurige vlakken, werkelijk prachtig kleurwerk, dat door de zeer snelle vervaardiging groote toekomst zou kunnen hebben, blijft tot het inlandsche leven beperkt, omdat dit, volgens de bloemrijke Javaansche taal, snel als bloemen verbleekt.

„Met het hoogst-artistieke *tritik*-werk is eveneens veel te doen; het kan in andere formaten voor de Europeesche markt een gezocht artikel worden, omdat we niets bezitten, dat bij deze merkwaardige techniek te vergelijken is en ook niet nagemaakt kan worden.”

5) Het is een feit, dat bij de bezoekers van „Boeatan”, vooral de buitenlandsche, zoowel de plangie's en kain *kembangan*, als de *tritik*'s en loekfjans bijzonder in den smaak vallen. De voorraad door de presidenten van haar Indië reis meegebracht, is spoedig aangevuld moeten worden.

MANGELS-WRINGERS
 TAFELMANGELS
 GORDIJNSPANNERS
G. F. A. DRIESSEN
 LANGE HEZELSTRAAT 54
 BROERSTRAAT 19 naast de kerk
 NIJMEGEN 5219
 Het beste adres voor alle Huis-
 houdelijke artikelen en IJzerwaren

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1855
 Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
 Zaterdag na 12 uur gesloten
 Directeur **A. VAN BOXTEL**
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24h
 Telefoon van 9—12 10733
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Conciërge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksofzichter, en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

**Goed Adverteeren beteekent
 grootere omzet;
 dus meer winst**

ONROESTBAAR STAAL
 Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangestast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen 5048
 Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
 Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
 Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

IN DECEMBER DEZES JAARS ZAL VERSCHIJNEN
ART, RELIGION AND CLOTHES
a Collection of Essays by
HERBERT ANTCLIFFE

CONTENTS

Foreword	12. Monsieur Massenet.
1. Art, Religion and Clothes.	13. Händel and Brahms: A Comparison.
2. Religion and Aesthetics.	14. The Significance of Scriabin.
3. Austerity and Beauty.	15. Space and Spacing in Music.
4. Limitations and Art.	16. National Flavour in Music.
5. Art and the Holidays.	17. The Imperial Spirit in Music.
6. Music and Manners.	18. More about History and Music.
7. Two Views of Opera.	19. The Necessity of Music in War-Time.
8. Impulse in Composition and Interpretation.	20. J. S. Bach and Emotion
9. Schumann: A German Event.	
10. Robert Schumann: An Anniversary Estimate.	
11. The Real Liszt.	

Dit boek, gedrukt op goed papier en keurig gebonden zal slechts bij intekening uitgegeven worden.

Men gelieve zoo spoedig mogelijk inschrijvingen te zenden aan de Administratie van het „Koloniaal Weekblad”, Nobelstraat 20, Den Haag.

De prijs zal zijn f 4.50.

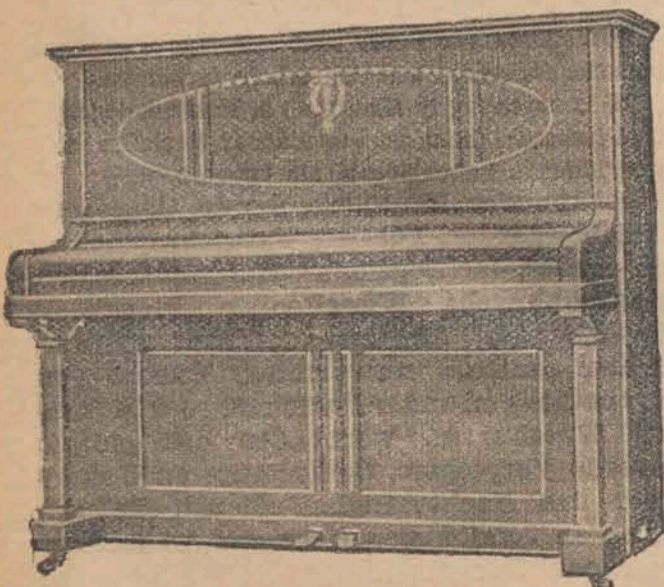
Crematie Driehuis

Men vrage prijsopgave en condities bij de
Onderlinge Begravenisvereeniging

Dir. Gebr. J. P. en E. H. TASSERON
's-Gravenhage - van Diemenstraat 6
Tel. 34747, Rijswijk 426.

Aanbevolen door Ieden der Vereeniging voor Facultatieve Lijkverbranding in Nederland. Het vervoer geschiedt geheel in een daarvoor speciaal ingerichte **ROUW-AUTO**.

CORN. P. LAUS - DEN HAAG
Piano- en Orgelhandel
SCHENKSTRAAT 165

Vertrouwd adres voor nieuwe en gebruikte Piano's
Stemmen en repareren vakkundig
GEREEDMAKEN VAN PIANO'S VOOR DE TROPEN

Volharding voert tot doel
Adverteer voordurend

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT
Bestaat ruim 25 jaar
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

„Zoo bieden zich bij invoering van vertrouwbare synthetische verfstoffen allerlei mogelijkheden, die de inlandsche kunst bevruchten en verrijken kunnen. Als men bijv. ziet, welke kleurenrijkdom met beperkte verfstoffen bereikt is, behoeft men niet te vragen, wat met de veel grootere keuze in synthetische mogelijk is!”
Aldus eindigt de heer *Loeber* zijn alleszins behartigswaardig betoog.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het plaatsje Baroes (residentie Tapanoeli, Westkust van Sumatra).

Baroes, zoo schrijft men in de „Sinar Sumatra” van 30 December 1925, is eene Nederlandsche vestiging op de Westkust van Sumatra, die vroeger haar belang ontleende aan den aanzienlijken uitvoer van rubber, rotan en kamfer.

Zij werd beschermd door eene militaire versterking met 2 vuurmonden en door een vrij sterk garnizoen. Een goed landhoofd stelde de voerders van ijzeren prauwen in staat de van de schepen afgehaalde reizigers veilig aan land te brengen.

Kortom, in het algemeen werden de toenmaals bestaande toestanden te Baroes geprezen.

Thans ziet men vele personen naar elders verhuizen, ten einde een nieuw levensbestaan te zoeken, voorts beschadigt de zee het landhoofd en spreekt men reeds van achteruitgang van de welvaart van het plaatsje.

De aankomende reizigers komen niet meer bij het douanekantoor aan land, omdat het te ver verwijderd is van den rivieroever, doch betreden het land aan de monding van de rivier.

De bevolking verarmt en heeft moeite om in haar levensonderhoud te voorzien.

Het weekloon is laag en bedraagt voor een rotanwerker f 0.75 per dag, doch men kan er gelukkig wonen tegen een huurprijs van f 3.— tot f 5.— per maand.

De levensmiddelen zijn goedkoop, maar het verdienen van geld blijft moeilijk.

Aan de bewerking van het niet groot aantal tuinen, waarover de bevolking beschikt, heeft zij zich weinig laten gelegen liggen, doch het schijnt, dat men daarin verandering wil brengen en door het planten van hevea wil trachten den welstand te verbeteren.

Over een drietal jaren kan die arbeid misschien gunstige uitkomsten opleveren.

De aanwezigheid van een betrekkelijk gering Europeesch kapitaal is daarvoor geen belemmering en maakt dat de bevolking over uitgestrekte terreinen kan beschikken.

Bovendien stelt het jonge koeria (district) hoofd van de kampong Moedik veel belang in deze aanleggenheid en spoort hij het volk aan de noodige werkzaamheid te ontplooiën.

De heer Soetan Mohamad Arif heeft zich reeds doen kennen als een ijverig en scherpzinnig bestuurder, die door het doen bewerken van den vruchtbaren bodem de vroegere welvaart aan Baroes wil teruggeven.

Het te Baroes aanwezige aantal Chinezen bedraagt slechts enkele tientallen, doch niettemin hebben een paar vooruitstrevende personen toch kans gezien om de vroeger bestaan hebbende vereeniging Tjong Siang Hwe nieuw leven in te blazen en den heer Lim Kie Foen tot voorzitter daarvan aan te stellen.

Nadat deze 2 jaren die functie had vervuld, viel de keuze op den heer Khoe Thian Pie.

Doch het feit doet zich hierbij voor, dat als deze vergaderingen uitschrijft, niemand verschijnt.

Het schijnt dat de jongere elementen in de vereeniging een eigen bestuur hebben samengesteld, dat op den raad van ouderen in jaren en hunne ervaring geen prijs stelt.

Gebrek aan regelmatige leiding zal aan het werk der vereeniging misschien schadelijk zijn, hetgeen moet worden betreurd.

Aangezien te Baroes noch een geneeskundige noch een ziekenzaal aanwezig is, hebben de Chinezen aldaar gelden bijeen gebracht voor de ziekenzaal te Sihorbo, die op een afstand van 4 paal van Baroes is gelegen en waarvan het beheer is opgedragen aan een dilettant-verpleger.

Naar de schrijver van het artikel meent, is het ziental te Baroes groot genoeg om de oprichting van een ziekenzaal voor landsrekening te wettigen.

Voor den zieken verificateur ter plaatse moest voor

Willem v. d. Waals
HEERENKAPPER — v/h Chef van de Firma JUSTMAN-JACOBI
IEPLAAN, hoek Populierstraat No. 2 — Telefoon 3166
GEVESVIGD SEDERT 1916

VOLGENS DE MEEST MODERNE EISCHEN INGERICHT
Heeren Kapsalon
Groote Collectie PARFUMERIËN en TOILETARTIKELLEN
tegen zeer concurrerende prijzen

diens transport naar Siboga onlangs een motorboot worden aangevraagd, hetgeen met moeilijkheden gepaard gaat.

Doch wat moeten de zieken doen, wanneer over geen motorboot kan worden beschikt, vraagt de schrijver?

Met bezweringswater in de kampong maakt men de menschen niet gezond.

Het beste zal zijns inziens zijn, wanneer de beveling bij rekest aan den Resident van Tapanoeli om de plaatsing van een geneeskundige verzocht.

Deze kan dan tevens toezicht houden op de hygienische toestanden van de plaats, want de marktplaatsen zijn in den regentijd bijzonder vuil, wegens gebreken aan afvoerleidingen, privaten, enz.

II. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Regelingen, welke wel eens last kunnen bezorgen.

I.

Het gebeurt dikwijls, zoo schrijft men in de „Perniagaan” van 9 Januari 1926, dat in Ned-Indië regelingen in het leven worden geroepen, die in de praktijk niet altijd geheel uitvoerbaar blijken te zijn, omdat te veel last bezorgen aan het publiek, en ook dikwijls in strijd zijn met het algemeen belang.

Het schijnt wel, zegt de schrijver, dat men bij het maken van die regelingen zich meer heeft laten leiden door de leggen liggen aan schoone theorieën, dan aan praktische overwegingen.

Ten laatste doet de praktijk uitspraak en kan men het feit waarnemen, dat dan sommige voorschriften worden ingetrokken of wel zoodanig worden gewijzigd, dat aan het publiek geen last meer wordt bezorgd.

De ambtenaren, die die bestuursregelingen hebben toe te passen, weten ook wel, dat sommige voorschriften in de praktijk niet geheel en al door te voeren zijn, doch zij weten ook, dat, als dit toch moet geschieden, het algemeen belang niet wordt gediend.

Het gevolg hiervan is, dat de uitvoering door ambtenaren somtijds slechts losjes is en dat de afwijkingen door de vingers worden gezien.

De goede ambtenaar niet te na gesproken, en de schrijver van meening, dat er gelukkig slechts enkele ambtenaren zijn, die de gegeven bevelen met alle krachten doorzetten en van een gezonden gedachten niets willen weten.

Zelfs, wanneer de wetgever een zijweg met milde toepassing toelaat, dan nog zijn die ambtenaren streng door de Regeering heeft bedoeld.

Of door zulk een optreden het algemeen belang wordt geschaad, laat hen blijkbaar onverschillig.

Als aanvulling van het bovenstaande haalt de schrijver aan, dat, toen in het jaar 1924 de nieuwe regeling van het ijkwezen met het metrieke stelsel werd ingevoerd, de handelaren en vooral de Chineesche kleermakers daarvan den druk ondervonden en gelijke schade leden.

Niet alleen dat de ambtenaren bij de uitvoering streng optraden, doch bovendien dwongen zij de handelaren de weeg- en meetinstrumenten te aanvaarden, welke zij aanwezen.

Wel toonden de handelaren hunne eigen weeg- meetinstrumenten, die met de aangewezen overeenstemden, doch de ambtenaren wilden die niet van vereischte merk voorzien, terwijl verlangd werd, de varkensslachter, de warongman, enz. de nieuwe instrumenten zouden inkoop bij één of twee aangewezen firma's.

Dat feit heeft destijds aanleiding gegeven tot verweer in de „Perniagaan”, waarover de ambtenaren van het ijkwezen wel vertoornd waren, doch zonder succes.

Ook te Buitenzorg had de aanklacht de aandacht getrokken en begaf de heer Thung Tjoen Pok aldaar naar den Resident en naar den Adviseur van Chinese Zaken te Batavia, met het doel de bezwaren te brengen, welke de handel had over de wijze van toepassing van de nieuwe regeling door de ambtenaren van het ijkwezen.

Het resultaat daarvan is geweest eene conferentie met den heer Thung Tjoen Pok op het Departement van Handel te Buitenzorg, waarbij de heeren Molle de assistent-resident van Buitenzorg en de inspecteur van het ijkwezen tegenwoordig waren.

Op voorstel van het Departement is de Regeering daarna getreden in het verzoek om de moeilijkheden, waarin de Chineesche handel verkeerde, te verlichten.

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord”

Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 34644

FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN EN ROLLUIKEN

Levering van alle soorten Timmerwerk

A. VAN DEN HOUDT
BALISTRAAT 38 DEN HAAG

Orthopaedisch en Luxe Schoeisel naar Maat

1e Klas Reparatie-Inrichting. Telefoon 17908

en wel in dien zin, dat de handelaren, die te hooge prijzen voor de weeg- en meetinstrumenten hadden betaald, deze konden inruilen voor instrumenten tegen den veel lageren gouvernementsprijs.

Zij, die bijv. f 60.— hadden betaald, konden tegen f 25.— nieuwe instrumenten koopen en kregen f 35.— terug.

Het gouvernement leed dus eene geldelijke schade tengevolge van onoordeelkundige handelingen zijner ambtenaren.

Deze voor den handel gunstige uitkomst dankt men aan de actie van den heer Thung Tjoen Pok en aan de welwillendheid van den Adviseur van Chineseche Zaken, n.l. van den heer Mouw en van de Indische Regeering en welke gunst men niet zal vergeten.

(Wordt vervolgd.)

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Landbouw.

Het aldus getitelde, zeer belangrijke, tijdschrift der Vereeniging van Landbouwconsulenten in Ned.-Indië is met de Juli-afl. zijn tweeden jaargang ingetreden en zal voortaan in plaats van tweemaandelijks, iedere maand verschijnen.

De Juli-afl. heeft den volgende inhoud. De vanillecultuur in Oud-Kedoe, door D. J. de Boer. — Schoolvelden in het regentschap Bandoeng, door ir. G. A. de Mol. — Een hoofdstuk uit den ontwikkelingsgang van den Inlandschen landbouw in de residentie Kediri, door J. Straub. — Overeenkomsten voor de levering van theeblad door Inlandsche theetuinenbezitters en de organisatie daarvan, door A. H. A. Corts. — Landbouw, door B. J. Hagries. — Petroleum als bestrijdingsmiddel tegen insectenplagen in de rijst, door ir. H. Gonggrijp, met Naschrift door S. Leefmans. — Landbouwkroniek. — Boekbespreking (De paarden- en runderteelt in Ned.-Indië, door J. Merckens. — De vischteelt in zoutwatervijvers, door E. J. Reijntjes).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van 11e jaarg. No. 2 (10 Juli '26). Mierenzuur, door H. F. Verhelst. — Java-jute, door A. Schrauwen. — Bevloeiing, welvaart en cultuur, door Prof. de Vos. — De koffie-diefstallen. — Dienstvoorwaarden van de Pamanoean- en Tjassemelanden. — Rubbervervalsching. — Albizzia in rubbertuinen, door Dr. Bobiloff. — Wordt aan de resultaten, verkregen met bemesting van theetuinen, voldoende bekendheid gegeven? door W. F. Maillette de Buy Weniger. — Boekentafel (uitvoering bespreking van A. H. W. M. Hermans: de Notemuskatcultuur in Ned.-Indië sedert de opheffing van het monopolie).

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van jaarg. 11, No. 13 (1 Juli '26). De Santos-koffie-industrie in beeld, door David Brown. — Katoen versus koffie in Brazilië, door Dr. O. W. Wilcox. — Nuttig neven-effect van ingevoerde paraïeten, door S. Leefmans. — Het adsorptievermogen van den grond (vervolg), door Georgikos. — Een en ander over het verkrijgen en behouden van goede producties, door M. — Over de bestrijding van schadelijke insecten in de thee- (en kina-) cultuur, door Dr. H. Menzel. — De suikercultuur op Cuba.

De Indische Mercur.

No. 33 (18 Aug.). Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 27. Over de hygroscopiciteit van eenige kunstmeststoffen. — Overzichten van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het eerste kwartaal van 1926 (slot). — Kul- tuerberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoodaer de overige wekelijksche rubrieken. — De afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft een uitgeleide oogaaf van literatuur over rubber (waaronder een artikel van E. G. Holt: The Dutch native rubber industry in „Rubber Age N. Y.“, 1926, bl. 296).

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Inhoud van deel 13, afl. 6 (Juni '26). Iets over productie en prijzenpolitiek in het djatibedrijf van het boschwezen, door Z. van Doorn. — Zelfkosten-prijs van hout in de houtvesterijen in eigen beheer gekapte djatibedrijven, door Dr. J. R. Beversluis. — Bescherming van van en bosch, door Dr. R. Wind Hzn. — Productie van djatihout in Britsch-Indië, Siam en Nederlandsch-Indië, door A. J. Warta. — Boekbesprekingen, enz.

A. LOTGERING
Tandarts
Suezkade 72 - Den Haag - Tel. 32305

Sprekuren: 8.30-9 v.m. 5211
1.30-3 namidd., 7-8 namidd. (behalve Zaterdag)

INSTITUUT VOOR MAGNETISME EN MASSAGE
HOOGTEZON EN DIATHERMIE

W. F. WAGHTO, ARTS 5230
Gevestigd v. GALENSTRAAT 70, b/h PR. HENDRIKPL.

Sprekuren: 8.30-10 uur voormiddag, 1.30-3 uur namiddag 7-8 uur 's avonds. Sprekkur Oogarts: Zaterdagmiddag van 3.30-4.30 uur. Magnetiseurs-Masseurs: H. C. ORIF VAN AMSTEL, W. P. MONZE.

Indisch Militair Tijdschrift.

Jaarg. '26, No. 7. Kan men in Nederlandsch-Indië volstaan met een politieleger? door E. J. Geldrop. (Schr. beantwoordt deze vraag ten stelligste met *neen*; hij acht een dergelijken maatregel — welke in bepaalde kringen herhaaldelijk ter sprake komt — als absoluut strijdig met 's lands belang, ja, als een ramp te beschouwen). — Over en uit den werkkring van den civiel- en militair bestuurder, door P. W. F. Kaniess, oud-kapitein der Maréchaussée (vervolg). — Eene tactische reglementenstudie betreffende de Compagnie en de Sectie, door A. van de Water. — Strategisch-krijgs-geschiedkundige studiën. V. De bondgenootschappelijke oorlog. — Over het begrip „manoeuvre“ toegepast op brigades en sectiën bij den aanval in het nieuwe gevechtsvoorschrift voor de Infanterie. — Een legerkompas! (met afb.), door R. S. C. P. — Mededeeling van het comité voor het huldeblijk aan H. M. de Koningin. — Maandoverzicht. De Indische defensie. — Overzicht van tijdschriften.

De Bergcultures.

In verschillende Ind. dagbladen en vaktijdschriften vinden we medegedeeld, dat onlangs het eerste nummer is verschenen van een wekelijksch orgaan „De Bergcultures“, het officieel orgaan van het eenige maanden geleden opgerichte Algemeen Landbouw Syndicaat.

Een Syndicaats-weekblad was van het begin af de wensch van de directeuren der Bergcultuur-Profestations. De tegenwoordige toestand is zeker niet ideaal; thans zal het een groot gemak opleveren de veelheid van afzonderlijke tijdschriften, publicaties, mededeelingen en circulaire te zien verdwijnen om door het nieuwe orgaan geheel op de hoogte te worden gehouden van alles wat er in de bergcultuurwereld omgaat.

We hopen in de gelegenheid te worden gesteld om geregeld den inhoud van het periodiek onder de aandacht te kunnen brengen van de lezers dezer rubriek.

De Indische Boerderij.

Uit den inhoud van jaarg. 4, No. 1 (9 Juli '26). De Cultuurschool te Soekaboemi, door Vr. — Onwettige occupatie, door A. F. Velders (uitvoering beschouwing over het onrechtmatig in bezit nemen van grond, waartegen de Regeering in den laatsten tijd strenge maatregelen heeft genomen). — De hoenderrassen en hun fok, door M. L. K.

De Ingenieur.

No. 34 (van 21 Aug.) brengt bijzonderheden over de viering van den zesden verjaardag der Indische Technische Hoogeschool te Bandoeng, waarbij o.a. ook is opgenomen een overzicht van de rede door prof. ir. H. C. P. de Vos, getiteld: bevloeiing, welvaart en cultuur. — Verder in dit Nr. nog een Ter herdenking C. M. Herckenrath (in leven directeur van de Deli Spoorweg Maatschappij en van de Waterleiding Mij. Ajer Beresih), door W. H. M. Schadee en een levensbericht van ir. J. Veldkamp (overleden te Tarakan), door ir. R. A. van Sandick.

Het probleem van de „stille kracht“, door Dr. A. Baudisch. (Weltevreden, G. Kolff en Co.)

Ziekten en plagen der cultuurgewassen in Neder-Indië in 1925, door Dr. C. J. J. van Hall. (Mededeelingen voor het Instituut voor Plantenziekten, No. 70).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 29. 17 Juli 1926. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Adatrechtbundels bezorgd door de Commissie voor het Adatrecht en uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië. XXVI: Maleisch gebied (Sumatra en Maleische schiereiland) en Borneo. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

Verslag omtrent den dienst der Postspaarbank in Nederlandsch-Indië over het jaar 1925. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chineseche pers over de maand Juni 1926. Samengesteld door het Kantoor voor Chineseche Zaken. (Weltevreden, Drukkerij 't Kasteel van Aemstel).

Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het tweede kwartaal van 1926. (Korte Berichten, 16 Juli '26).

UW ADRES

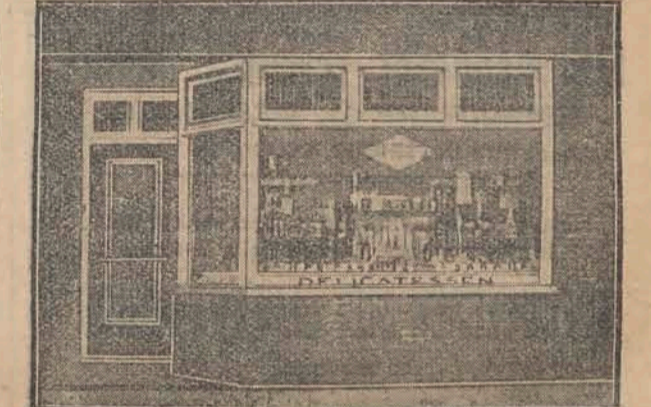
VOOR

Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen

IS 5183

Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.
JACOB VAN CAMPENPLEIN 12
DEN HAAG - TELEF. 35212
FILIAAL: ASTERSTRAAT 107
- TELEFOON 36308 -

N.V. „DE GASTRONOOM“
Comestibles en Kruidenierswaren tegen concurrerende prijzen

Goudsbloemlaan 112 - DEN HAAG - Telefoon 32486

Dr. RABINDRANATH TAGORE
Het Centrum der Indische Cultuur

PRIJS . . . . . f 0.60 S

N.V. „ADI-POESTAKA“ - 'S-GRAVENHAGE

BURGERS' FOTOHANDEL
STEENSTRAAT 84 . ARNHEM.

EN GROS EN DETAIL

Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodern uitrek, voor platen en filmpacks, hoogfijn gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f: 4.5 in compur ad f 85.- per stuk.

Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodern uitrek, voor platen en filmpacks, dubbel anastigmat, f: 5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.

Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f: 7.2 ad f 17.50 per stuk.

Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f: 8 ad f 9.75 per stuk.

Filmpack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.

Cassetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.

Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.

Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.

Metaal Stativen, 4-deelig, f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk. alle prima koper.

Ledertassen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.

Verder **AGFA Filmpaks en Rollfilms**, etc.

Conditie: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.

Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.

Bij Engrosafname reductie, 5078

Reparatie-Inrichting H. B. M. WEIJERS
Nic. Tulpstraat 63 Den Haag

ALLE VOORKOMENDE REPARATIES
TEGEN ONDERSTAANDE PRIJZEN: 5031

H. Zol. en Hakk. f 2.25	D. Zol. en Hakk. f 1.50
Heeren Zolen. . . f 1.50	Dames Zolen . . . f 1.10
Heeren Hakken . f 0.75	Dames Hakken. . f 0.40
Kinderwerk naargrootte	Gen. werk f 0.50 hooger

63 NICOLAAS TULPSTRAAT 63

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . / 80,000,000.-
Statutaire Reserve 21,117,340.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

ALG. HAAGSCHE EFFECTEN HANDEL

EMMAPARK 11, DEN HAAG
Hoek BEZUIDENHOUT, TELEFOON 72821

Gratis adviezen betreffende Speculatieve en
Beleggingsfondsen Toezending v. Brochure:

"SPECULEEREN MET BEPERKT RISICO"
op aanvraag.

**Gedurende Beurstijd ontvangst der
Koersen van de Amsterdamsche
Beurs per RADIO.**

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid.

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. V. E. H.**

De Indische bodem. Samengesteld onder redactie van Th. Lighthart, ir. P. Hövig en Dr. D. A. Rinkes met medewerking van vele deskundigen. Met 2 gekleurde kaarten en 3 gekleurde platen buiten den tekst en 327 illustraties in den tekst. (Weltevreden, uitgave van Volkslectuur). (In een der volgende Nrs. van het K. W. zal op deze interessante uitgaaf nader de aandacht gevestigd worden).

Indische vruchten, door S. Kalf. — Indische curiosa, door P. B. (De Ind. Verlofganger, 20 Aug. '26).

Suriname.

In „De West” van 9 Juli een belangrijk artikel over „Opkoop en verscheping van vruchten”, door de Naamlooze Vennootschap „West-Indische Vruchtenproducten en Vruchtenconservenhandel Surinaam”, door den heer Tomson tot stand gebracht. De zaak is, naar wat „De West” daarvan mededeelt, voortreffelijk voorbereid en wordt met groote energie geleid.

„Het groote voordeel van deze onderneming is, dat zij alles wat deugdelijk is, kan opkopen. Wat niet geschikt is voor uitvoer in verschen staat, zal in conserven verwerkt worden. Een fabriek zal voor dit doel worden opgericht. De bereiding van stroop uit sinaasappelen zal een voorname factor in het bedrijf zijn.” Deze Surinaamsche stroop is overal gunstig ontvangen.

Vermelden wij nog, dat de heer Tomson persoonlijk Engeland en Amerika bezocht heeft om den verkoop voor te bereiden, dan zal men het zeker met ons eens zijn, dat, althans wat den afzet betreft, deze onderneming ter dege is voorbereid. Dat de zaak een eigen gedeponeerd handelsmerk (een Surinaamsche Kolto-misi) heeft, behoeft ternauwernood vermeld. Maar dat zij ook reeds haar eigen karaffen heeft laten blazen (in den vorm van een eenigszins afgeplattene kalebas met glazen stop en ingebrand merk) is zeker een nieuw bewijs van de grootsche plannen, die zij heeft.

De bedoeling is om den vruchtenhandel zoowel in het buitenland als in het binnenland te drijven. De Centrale zal de van alle kanten toestroomende vruchten opkopen en ook weder naar alle zijden distribueeren. Wie een fijne vrucht op tafel wensch zal dan maar aan de Centrale hebben te telephoneeren. Ook een eigen aanplant van vruchten — maar dan alleen van uitgezochte vruchten, die steeds afzet vinden tegen goede prijzen — staat op het program”.....

Wij wenschen den heer Tomson succes met zijn mooie onderneming. Het moge voor het gouvernement een les zijn zulke ondernemingen aan particulieren over te laten.

Uit „De West” van 27 Juli laten wij hier volgen de beschrijving van „De eerste verscheping”:

„Wie dezer dagen aan den Waterkant een kijkje neemt in het veilinggebouw bij den watertoren te Paramaribo, kan een gezellige drukte waarnemen. Men is bezig de eerste verscheping gereed te maken van de Vruchten-Maatschappij Surinaam, hier vertegenwoordigd door den heer Tomson. Wij waren verbaasd de lange rijen kratten te zien, omdat wij meenden dat er nog weinig sinaasappelen waren. De heer Tomson verzekerde ons echter, dat het aanbod ruim was. Hij denkt met de Nickerie een zeven honderd kratten (elk met 150 tot 200 sinaasappelen) te verschepen naar Europa en per Commewijne een groote bezending te verschepen in andere richting: Demerara, Curaçao, enz.

Onder de kleine landbouwers schijnt veel belangstelling voor deze zaak te bestaan. Vooral de Saramaccapolder levert reeds heel wat vruchten. Deze worden door de landbouwers geplukt, zooveel mogelijk onder toezicht van agenten van de Vruchten-Maatschappij, die hen op het hart drukken de sinaasappelen voorzichtig te behandelen. Het plukken moet, zooals men weet, geschieden met scharen en zakken. Daarna worden de vruchten in booten aangevoerd te Paramaribo. Bij de lossing aan het veilinggebouw wordt onmiddellijk betaald. De gewone prijs is een cent per stuk. Voor mooie vruchten, die goed geplukt zijn, betaalt de heer Tomson f 12.50 de duizend. Uit de booten gaan de vruchten over in kisten, om te besterven. Na eenige dagen begint de keuring. Vrucht voor vrucht wordt nagezien. Geen zwak plekje, niet de geringste schram, ontsnapt de aandacht. Verscheept naar Europa worden alleen volkomen gave vruchten. Zij zien er nog eenigszins groen uit, doch, zijn zij boomrijp geplukt, dan ontwikkelt zich op reis het proces waardoor zij zoet en saprijk aankomen.

De vruchten, die in een verder stadium van rijpheid

verkeeren, worden gebruikt voor verscheping naar meer nabij gelegen plaatsen, als Demerara, Curaçao, enz.

Worden bij de keuring bedorven vruchten aangetroffen, dan wordt de daarvoor betaalde prijs afgehouden bij een volgende levering. De landbouwers nemen met deze regeling, waarbij wederzijds van zeker vertrouwen wordt blijk gegeven, genoegen. Na de keuring vindt de sortering naar grootte plaats. De verpakking is nog primitief. De eerste verscheping vindt plaats in gewone aardappelkratten. Het voornemen bestaat wel om in het vervolg een eenigszins ooglijker model aan te schaffen, maar er was geen tijd meer om dit te regelen voor de eerste verscheping en de van gouvernementswege tot dusver gebruikte sierlijke kistjes vindt de heer Tomson wel wat duur. Het is in Holland te doen om de vruchten en niet om de kistjes redeneert hij. Bovendien is het mogelijk, dat de vruchten te Amsterdam weder worden overgepakt.

Deze eerste bezending gaat naar Amsterdam. Van fruithandelaren in Londen, Antwerpen en Stockholm kwamen echter telegrafische aanvragen in om levering, zoodat vermoedelijk de volgende maand, naast een bezending voor Amsterdam, ook een verscheping naar Londen zal plaats vinden.”

„De West” van 23 Juli vertelt van prachtige pepites afkomstig van het plaacer Pepita. De pepites wegen tezamen 2342 gram. De grootste twee hebben een gewicht van 660 en 550 gram. Het goud is eenigszins afgerond in tegenstelling van de pepites van het plaacer Brokolonko, die karakteristiek scherpkantig zijn, een aanwijzing vermoedelijk, dat deze gevonden zijn dicht bij de oorspronkelijke ligplaats.

Het is te hopen, zegt het blad, dat deze prachtige pepites, die een reclame zijn voor de kolonie, tentoongesteld zullen worden in Nederland.

„De Surinamer” van 11 Juli schrijft: „Gelijk bekend zijn de werkzaamheden der expeditie Stabel nauwkeurig verdeeld onder de verschillende deelnemers. De professor zelf heeft het botanisch onderzoek voor zijne rekening en de heer IJzerman, die reeds met hem opging, voornamelijk het geologische. Thans zijn nog gevolgd Dr. D. Fernandes, die het zoölogisch deel te verzorgen krijgt en kolonel Kremer, astronomische waarnemingen zal doen en rivieropmetingen, welke gedeeltelijk — volgens het eerste plan — door den heer IJzerman zouden worden verricht.

Dezer dagen vertrekt, nu via Nickerie, naar de expeditie-Stabel de WelEerw. Pater Ahlbrinck, de kenner der Indianen, hun taal, zeden en gewoonten, waarover hij reeds schreef op een wijze, die in de wetenschappelijke wereld zeer sterk de aandacht trok.

Het doel van Pater Ahlbrinck is, zooveel mogelijk linguïstische en ethnologische gegevens te verzamelen over de Bovenlandsche Indianen, de Trio's, Oyama's en inzonderheid de Saloema's. Deze Indianen, vooral de laatste, zijn in taal ten nauwste verwant aan de Benedenlandsche Kariben. De Saloema's zijn tot nu toe door geen blanken bezocht en hebben hun dorpen waarschijnlijk aan de Koetari. De tocht gaat dus tot de grenzen van Brazilië. Het spreekt wel vanzelf, dat de eventueel te verzamelen gegevens van het grootste belang zullen zijn in verband met het reeds voltooide werk van Pater Ahlbrinck.”

Tot zoover „De Surinamer”. Eenigen tijd geleden zond Dr. Walter S. Roth, de geleerde ethnoloog in Britsch Guiana, ons een overdruk van een artikeltje van zijn hand in „Christmas Tide 1925”, Georgetown, „A trip to the far Brazilian border.”

Van de Taruma-Indianen zegt hij: „There would appear to be little room for doubt that these Taruma are identical with the Saloema or Saluma of Surinam, known to the Bush negroes as Salumatti (mates, friends) and hence probably the Tarumata mentioned by Schomburgk. The former ethnological study a somewhat complicated one.”

In een bespreking van Roth's geschrift in de N. R. werd er op gewezen, dat de Goeje ontkent, dat de ruma identiek zouden zijn met de Saluma. Om niet te uitvoerig te worden, verwijzen wij naar hetgeen Goeje daaromtrent schrijft in de Encyclopaedie Nederl. West-Indië, blz. 175.

Naar „De Surinamer” van 22 Juli verneemt, moet de

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

Berijdt
Gazelle
Geen beter Hollandsch rijwiel
J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR. 10^A
TEL. 34725
'S-GRAVENHAGE.

ARTISTIEK BESCHILDERDE

en Geprepareerde zijden Salon- en Schemerlampen, Japanssch systeem
Zorgvuldige afwerking en matige prijzen. Diverse electr. apparaten, zooals Stofzuigers, Melkkokers, Strijkijzers, enz. Leveringen, aanleg en herstellingen op Electrotechnisch gebied
ELECTRO-ARTI
Toonkamers - REGENTESSEPLEIN 1 - Den Haag

N.V. A. G. KIPP's Effectenkantoor

Directeur P. J. AARTS
Willemstraat 38 - 'S-GRAVENHAGE - Tel. 15550

Effecten, Coupons
Administratie en Vermogenbeheer

Verlofgangers,

wanneer U zich in Den Haag en Omstreken vestigt, laat dan Uw wasch behandelen door de
Electrische Wasch- en Strijk-inrichting
VAN KUYEREN & HORSTMAN
WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG

KULK & KRAMER
COPIËER-INRICHTING
REPARATIE-INRICHTING
REIS-SCHRIJFMACHINES
Kantoor machines
en Meubelen
PAPESTR. 1b. TEL. 11701
DEN HAAG 5168
Remington Portable,
Corona, Erika, Senta
Verzending naar Indië onder garantie.

Fa. v. ASMA VAN DONGEN
Lood-, Zink- en Sanitaire Werken
5114
TOONKAMER
EDISONSTR. 142, TEL. 33314
DEN HAAG

Brandstoffenhandel
W. DIJK — 's-GRAVENHAGE

NIEUWE HAVEN No. 366 TELEFOON No. 15940*

Bestelkantoor: Thomsonlaan 9, Teleph. 35234

OPSLAGPLAATSEN: Nieuwe Haven 366 en Station Staatsspoor

Bankiers: DE TWENTSCHE BANK.
POSTCHEQUE- EN GIRODIENST No. 12527
KANTOOR DEN HAAG.

Districtskantoor voor Den Haag en
Omstreken der Staatsmijnen in Limburg

5385

heer L. van Laar, lid van den Gewestelijken Raad van Kedo, het voornemen hebben, een studiereis naar Suriname te maken.

In het nummer van 29 Juli wordt dit bericht verbeterd: bedoeld was Mr. J. H. van Laer, Advocaat bij den Raad van Justitie te Soerabaja, die reeds in Suriname is aangekomen.

Wij lezen in „De Telegraaf” van 20 Augustus, eerste ochtendblad: „Nieuw middel tegen malaria. Proeven in het Grieksche malariagebied.

Naar we vernemen van de wetenschappelijke afdeling van de Duitse verf-trust, heeft men daar een opzienbarende ontdekking gedaan op het gebied der malaria-bestrijding. Van andere zijden hooren we, dat het een nieuw geneesmiddel betreft, samengesteld uit arsenicum-verbindingen en chinine-alkaloiden. De klinische proeven in Duitschland zijn nog niet geëindigd. Binnenkort zal het nieuwe middel door een commissie van Duitse artsen onder leiding van den bekenden malaria-onderzoeker, prof. Mühlens van het Hamburgsche Tropeninstituut, in het Grieksche malaria-gebied en wel in Saloniki, practisch worden toegepast.”

In Suriname zijn thans nieuwe postzegels van 4 en 6 cent en f 1.50 in gebruik gesteld.

Wij ontvangen daar juist het treurige bericht van het overlijden op 27 Juli van den heer Julius A. Polak, oud-gouvernementslandmeter in Suriname. Bij zijne pensionering hebben wij niet lang geleden in dit blad over hem geschreven. Suriname verliest in hem een zijner bekwaamste zonen. Zeer onlangs had hij ons geschreven niet van plan te zijn op zijn lauweren te gaan rusten en nu volgt hierop zijn doodsbericht.

Curacao.

Surinamers op Curacao.

De *Amigoe* schrijft: „Op blz. 7 van de brochure: „De Economische toestand van Suriname in 1925” lezen we het volgende: „De emigratie van Surinaamsche jongelieden naar Curacao bleef aanhouden.

In 1924 vertrokken derwaarts 135 jongemannen en in 1925 bedroeg dit aantal 154. De meeste dezer jongelieden vonden plaatsing bij de *Cur. Petr. Ind. Mij.*”

Doch het getal Surinamers hier werkzaam moet nog veel grooter zijn, want reeds vóór 1924 was die emigratie al begonnen en ook in dit jaar 1926 zijn er weer velen bijgekomen. En velen wonen hier met vrouw en kinderen.”

Havendokter.

Als havendokter in plaats van Dr. Gerstl is benoemd dr. Fehrer, een Oostenrijker, die vroeger in Oost-Indië werkzaam was.

Onderscheiding.

Gouverneur Brantjes is benoemd tot groot-officier in de orde van Simon Bolivar van Venezuela.

Nieuwe school.

De nieuwe R.K. school op Jandoret is 5 Juli l.l. geopend met 171 leerlingen.

Godsdienst.

Aan het persverslag van de 20ste zitting der Ned. Herv. gemeente ontleenen wij het volgende, waarbij wij weglaten wat niet op Curacao betrekking heeft:

De Commissie voor de Protestantsche Kerken in Nederland Oost- en West-Indië deelt het volgende mede:

In 1923 waren er in Bonaire 40 leden. De Protestantsche gemeente op Aruba telt 317 leden; er vertrokken 20 en er kwamen in 7.

In 1924 liep de post Bonaire achteruit; toch moet de post niet worden opgeheven, want er behoort maar eenige opleving te komen of een groote onderneming zich te vestigen om de gemeente weer te doen toenemen.

Aruba geeft op: 334 leden.

Prof. Knappert spreekt naar aanleiding van de mededeelingen. Het bevreemdt hem, dat er niets wordt gezegd over den arbeid in de gemeente te Willemstad op Curacao, waarvoor wij wel wat grotere belangstelling mochten koesteren. Hij vestigt ook de aandacht op de

Hollandsche gemeente te Philipsburg op St. Martin, waar men zoo gaarne een eigen predikant zou hebben. Hij zou wenschen, dat er eene speciale opleiding kwam voor predikanten, die naar Oost- of West-Indië zouden willen gaan.

Dr. Schokking wijst er op, dat de gemeenten niet verplicht zijn verslagen uit te brengen en velen dat dan ook niet doen.

Wat de uitzending van predikanten betreft, de commissie heeft alleen het recht van aanbeveling.

Naar aanleiding van het voorstel van prof. Knappert voor eene speciale opleiding wordt eene commissie benoemd, bestaande uit de heeren prof. Knappert, dr. H. Schokking, de secretaris der Synode en prof. Van Nes, om de wenschelijkheid en mogelijkheid daarvan te onderzoeken.

Korte vreugd!

Aan de *Amigoe* wordt van bevoegde zijde verzekerd, dat dr. P. H. van der Hoog, de nieuwe directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, ontslag gevraagd heeft.

Aruba.

Tot landraad is gekozen de heer A. de Wever.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Verkoop van Curacao.

Ditmaal geven wij twee merkwaardige brieven, die voor zichzelf spreken.

Curacao, den 27e July 1824.

Dewyl ik vernomen heb dat er tusschen Zyne Majesteit de Koning en het Britsche Gouvernement onderhandeling plaats heeft omtrent den afstand van dit eiland en onderhoorigheden aan Groot-Brittanje, zoo acht ik het van mynen plicht om Uwer Excellentie by deze, tot zoodanig einde als waartoe zulks in het belang van het Ryk zoude kunnen dienstig wezen te berichten dat er eene naar alle waarschyndheid zeer ryke goudmyn op het eiland Aruba hetwelk aan Curacao onderhoorig is, is ontdekt geworden en waarvan ik met de schepen die op den 31e dezer naar het moederland zullen vertrekken, verslag zal doen aan Zyne Excellentie der Minister voor de Nationale Nyverheid en de Kolonien, met vermelding dat ik zal trachten om over de vereenigde Staten van Noord America en door andere kanalen deze belangryke ontdekking op Aruba ter kennis van Uwe Excellentie te brengen op dat Uwe Excellentie daarvan niet mogt onkundig blyven, byaldien myn verslag aan den voornoemden Heer Minister niet spoedig genoeg of in het geheel niet mogt aankomen, waardoor Uwe Excellentie zoude kunnen ontstoken blyven van informatien welke het Zynen Majesteit anderszins zoude behagen aan Uwe Excellentie deswege te laten doen.

Aan Zyne Excellentie den Heere Mr. A. R. Falck 1)
Ambassadeur van Zyne Majesteit den Koning der Nederlanden by het Hof van Groot-Brittanje.

Het antwoord van Falck, 8 Februari 1825 op Curacao ontvangen, luidt:

Londen, 23. October 1824.

UHoogEd.Gestr. letteren omtrent de onverwacht vermeerderde waarde van Aruba zijn mij achtervolgens, in zesvoudig afschrift, geworden. Ik betuig mijn dank voor die zorg, welke in de bij u bestaande onderstelling alleszins doelmatig was. Doch er is van geenerhande afstand der u onderhoorige Eilanden kwestie geweest en mij blijft dus alleen over den wensch te uiten dat de ontdekte mijn op den duur genoegzame vruchten oplevere om de belastingen al meer en meer te doen verminderen en ten gevolge daarvan aan Curacao de voorkeur boven andere naburige handelplaatsen te verzekeren.

In Nederland is alles wel. H.H. M.M. zijn sedert eenige dagen wederom te Brussel gevestigd.

De Mexicaansche Generaal Michelena en de heer Hurtado, van Panama, die ik beide van tijd tot tijd zie, blijven hier steeds wachten dat de loop der Europeesche staatkunde aan Engeland veroorloove om tot de erkenning der nieuwe Amerikaansche Gemeenbesten over te gaan. — Het is met voorkennis van laatstgemelde dat de Heer V. S. Gillet, bringer dezes, eene proeve van land-ontginning gaat nemen in den

1) Er staat „Flaek”. De brief werd 31 Juli langs vijf wegen verzonden.

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit”. Het gevolg is geweest, dat voor twaalf miljoen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentiekosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD

VOOR UW

S

Reclamecampagne.

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
Electriche Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737

Code 5th Edition A. B. C.

RIJWIELHANDEL P. J. NASSENSTEIN

YACHMANSTRAAT 42 TEL. 17033 DEN HAAG

Verkoop van ALLE merken rijwielen en banden. Mofvelen, nikkelen en repareren van rijwielen en motorrijwielen. Reparatiën onder GARANTIE. Stallen en onderhoud van rijwielen.

CASSA MARIS

Bedden- en Meubelmagazijn
NEPTUNUSSTRAAT 76-78
DEN HAAG

Vakkundig Reparatie-Atelier
voor Stoffeederij,
Bedden, Matrassen en Markiezen

R. SCHENZER'S

ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR
PAPAVERHOF No. 35
DEN HAAG, TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige behandeling van Assurantie aangelegenheden van elken aard

OUDE INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

..... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitveiding of noodeloze mooi-schrijverij."

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

..... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gekkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van lezen tijd."

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA", Den Haag

P. VAN DEN BERGE

Bankastraat 41 Tel. 15587 's-Gravenhage

Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden, Gaskachels, Tuin- en Gasslangen, Lood- en Zinkwerker.

Groote Reparatie-Inrichting

omtrek van Caracas. Hij is een Engelschman van geboorte, doch sedert vele jaren in Brussel woonachtig geweest, alwaar ik weet dat de Fransche Prefecten in der tijd veel op hadden met zijne geschiktheid voor het besturen van bedelaars-werkhuizen en soortgelijke inrichtingen. Met veel genoegen maak ik mij deze gelegenheid ten nutte om de betuiging te herinneren der consideratie en vriendschap met welke ik de eer heb van te zijn

UHEdGestr. ond: Dienaar,
A. R. FALCK.

Uit den Verren Vreemde.

Mekka-Genève.

Zonder in enig opzicht tekort te doen aan hetgeen de Volkenbond in zijn jong bestaan reeds mocht verrichten en bereiken, zonder ook te pessimistisch te staan tegenover het goede dat van hem te verwachten is, kan men toch al erkennen, dat de verwachting van hem, die meenden er een vredebond in te mogen zien, welke alle beschaafde naties zou vereenigen in één organisatie, teleurgesteld is.

Onder de factoren, die hierop in groote mate invloed uitgeoefend hebben en nog uitoefenen, mag gelden, dat West-Europa zich in den bond als de toonaangevende macht wil erkend zien, en dat daar Frankrijk en Groot-Brittanje zich weer beschouwen als de naties, die den toon hebben aan te geven. Hiertegen wordt op velerlei wijze ingegaan.

De Vereenigde Staten van N.-A. houden zich afzijdig. De Z.-Amerikaansche staten zijn wel tot den V.B. toegetreden, maar zij spreken duidelijk uit, dat deze bedenkmoedigen niet over de hun daarin toegedachte rol. En juist is in Japan een pan-Oost-Aziatische conferentie gehouden, waarin het begin is gezien van een V.B. voor Azië, of voor Oost-Azië. Zoeken de Ver. Staten en Groot-Brittanje elkander als landen van 't Angelsaksische ras, dan meent men daarin vaak een stellingnemen te zien tegenover Frankrijk, den V.B. ten spijt. En de jongste Italiaansch-Spaansche overeenkomst, die zich ook richt tot de Latijnsche landen van Z.-Amerika, bedreigt Frankrijk anderzijds met isolement, ook dit den V.B. ten spijt. De Sowjet-republieken, Perzië, Turkije, Irak, de Balkanstaten, de landen der kleine entente, zij knoopten in velerlei schakeering min of meer stevige banden, welke, evenals die van het veelbelovende Locarno, demonstreeren, dat de V.B.-illusie van één wereldbond voor den vrede verloren gaat in een mozaiek van kleine bonden, wier onderlinge vredesbedoeling gericht is tegen gevreesde oorlogsbedreiging en die hierom door anderen juist als een oorlogsbedreiging gezien wordt. Tot de organisaties, die zich onder deze omstandigheden tot vorm zetten, mag men ook die van het panislamisme rekenen. Hoewel daarin geenszins eenheid en eensgezindheid heerschen, zijn daar toch aanwijzingen van een bewust stelling nemen tegen het Westen, waardoor naast Angora, ook Mekka, tegenover Genève komt te staan.

Spoedig na elkander zijn twee congressen gehouden. Een te Kairo, uitgegaan van godsdienstschrijtgeleerden, en voornamelijk ook door oelema's bezocht. Het tekenende meer oneenigheid dan overeenstemming, maar 't had zijn nut ter voorbereiding van het spoedig daarna, in Juni j.l., te Mekka te houden congres.

Het bijeenroepen ervan was een gewaagde proef van Ibn Saoed, thans koning van Hedchas. Zoals men zich herinneren zal, was Hedchas een deel van het Turksche rijk. De vorst Hoessein koos partij voor de entente en werd na de overwinning als koning van Hedchas gekroond. De Britsche politiek schiep een combinatie van Arabische staten, als blijvend tegenwicht van de Turksche macht, in Hedchas en omringende landen, waar zij twee zoons van Hoessein op den troon bracht. Een dezer is Emir Feisal, koning van het sedert veel besproken Irak, het vroegere Mesopotamië. Hoessein regeerde niet tot genoegen van alle Arabische grooten. Sultan Ibn Saoed van Nedjd, land van de puriteinsche Wahabieten, rukte tegen den koning op en verdreef hem uit de heilige plaatsen. De koning trachtte de positie nog te redden door het land te verlaten en de regeering aan zijn zoon Emir Ali over te dragen. Ook deze werd echter verdreven. Ibn Saoed vestigde zich als koning van Hedchas. Door flinke maatregelen bracht hij spoedig verbetering in den toestand. Daar de strenge secte der Wahabieten eigenlijk afkeerig is van tempelvereering en

WASCH-, STRIJK- EN GLANSINRICHTING

J. M. VAN DEN BERG

TASMANSTRAAT 15 - 'S-GRAVENHAGE

SPECIAAL ADRES VOOR INDISCHE FAMILIES

daar bij den gevoerden strijd verwoesting was voorgekomen van door de bewoners van Hedchas en door pelgrims vereerde plaatsen, vreesde men voor een belemmering van de bedevaarten naar Mekka en Medina. 't Tegenovergestelde bleek echter 't geval te zijn. In minder dan 2 jaren is de toestand geheel ten gunste gekeerd. De veiligheid in het land is nooit zoo groot geweest als thans. Daar de kwestie van het chalifaat nu altijd niet is opgelost, hellen velen er nu toe over dit handen te leggen van den heerscher over Hedchas, Mekka dan te maken tot het middenpunt van islamitisch spiritueel leven. In dezen gedachtengang wilde Ibn Saoed zich gaarne verplaatsen, nu in 't midden latende of hij den vader van die gedachte is geweest, danwel het kind ervan. Hij meende de kans op verwezenlijking te verhoogen door vertegenwoordigers van de islamitische landen uit geheel de wereld tot een congres te Mekka samen te roepen, die dan zouden hebben te be-raadslagen over aangelegenheden het heilige land en de daar te volbrengen pelgrimsgangen betreffende. Om aan dit voornemen eenige kans van bevrediging te bezorgen, moesten vele moeilijkheden onder de oogen genomen worden.

Frankrijk stond er sympathiek tegenover, ware alleen al maar omdat zijn politieke vriend Engeland er anders over dacht. Ibn Saoed toch was de gezworen vijand van de Arabische dynastie, die Londen groot haten willen maken. Nu zou Ibn Saoed zich om Parijs en Londen zelf niet veel bekommerd hebben, want het congres stond beslist in het anti-Westersche teeken, maar de mohamedaansche landen onder Fransche en Britsche vlag mochten toch niet onder dit teeken opgeroepen worden. Dit werd door Ibn Saoed zoo goed ingezien, dat hij de uitnodigingen voor het congres niet eerdert verzond, dan toen hij zekerheid had, in October 1925, dat Britsch-Indië vertegenwoordigd zou worden. Hij deed de oproep nog als sultan van Nedjd. In Januari 1926 liet hij zich eerst tot koning van Hedchas uitroepen.

Met Turkije en Yemen waren ook moeilijkheden den weg te ruimen. De geschiedenis van de regeering in Angora en de verdrijving van den chalief, wiens bevoegdheden door de Turksche nationale vergaderingen werden overgenomen, is bekend. Toch was 't te verwachten dat de regeering niet buiten de bespreking van Mekka te houden besprekingen zou willen verzetten. De in verband hiermede gevoerde onderhandelingen vloten niet best, zoodat toen in het congres op 6 Juni in de Sjlak te Mekka, door Ibn Saoed, geopend werd, Turkije en Yemen niet behoorde tot de 12 aldaar vertegenwoordigde naties. Eindelijk werd een oplossing gevonden. Turkije erkende het koninkrijk Hedchas, en den sultan van Nedjd als soeverein ervan, het zond een gezant, die het tevens op vele vergaderingen hadden plaats gehad, hij werd plechtig en met opvallende onderscheiding ontvangen. Yemen volgde dit voorbeeld. Weer een klip omzeild.

Toch mocht het congres zich niet een al-islamitisch congres noemen, en 't heeft dit ook niet mogen worden. Dit dan ook bij 't sluiten van het congres met leedwezen constateerd.

In Perzië en Irak houden de Sjiëten zich afkeerig van elke bespreking van de chalifaatskwestie en van den bedevaart naar Mekka en Medina. Hoewel in den oproep voor het congres de chalifaatskwestie niet als onderwerp werd meld was, was wel te voorzien dat deze niet onaangeroerd zou blijven, doch ook al om de bedevaartaangelegenheden, die als hoofdpunt van de beraadslagingen waren genoemd, wilden de Sjiëten niet naar Arabië gaan. Naar men beweert, zouden zij het chalifaat onder Sjiëtischen invloed wenschen te brengen en den stroom der bedevaartgangers naar de heilige plaatsen Kerbel en Nedjef in Mesopotamië leiden.

Neemt men dit alles in aanmerking, dan mag Ibn Saoed met het bereikte resultaat tevreden zijn. Zijn erkenning door Groot Brittanje, alsmede die van zijn zijden van hemzelf door Turkije en Yemen zijn al niet te versmaden voordeelen. Dan is de samenkomst van een groot islamitisch wereldcongres, waarbij de naties officieel vertegenwoordigd waren, ook een succes. Door een uitgesproken voorrang aan het Arabisch verkeer, zoodat dit als eenige officieele congres-taal aanvaard werd, waarin alle, in andere talen uitgesproken verzoeringen, overgezet moesten worden, werd voornamelijk positie genomen tegen Westersche pretentiën. Een congres zal bijeenkomen voor de verbroedering van verschillende secten van den Islam, tusschen welke het congres niet te verzoenen uiteenloopende opvattingen zijn blijven bestaan. In verband met de pelgrimtochten werden deze besluiten genomen: tusschen Medina en Mekka en van deze plaatsen tot de havens Yantab en Djeddah moeten zoodra mogelijk overwegen

Leden van O. en W., eet steeds

KLINK'S FIJNE BELEGDE

BROODJES

Aanbevelend, W. F. KLINK, Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 1781

PEKELVLEESCH ROASTBEEF HAM, ENZ. Wordt ook thuis bezorgd.

B. G. TAL, Leeraar M.O. Boekhouden
Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
Telefoon 14715 5059

Opleiding voor het M.O. Examen en voor
het Examen Privaat-Doctent
(Genootschap voor Practisch Handelonderwijs)

den aangelegd; water moet in voldoende hoeveelheden volgens hygiënische eischen beschikbaar worden gesteld; ziekenhuizen en logementen, voldoende aan sanitaire eischen, moeten worden ingericht; voorzieningen zijn te treffen ter verbetering van den gezondheidstoestand in Hedchas.

Alles wat politiek betref had Ibn Saeed buiten het program gehouden, dat gaat, zeide hij, als interne aangelegenheid Hedchas zelf aan. Dit zou men niet kunnen beweren voor de kwestie van het chalifaat, doch deze is blijkbaar nog niet voor oplossing rijp geacht. Dit congres zal wel niet het laatste zijn. Ibn Saeed is in de keuze van de aan de orde te stellen onderwerpen beperkt en gebonden geweest. Zoals hij zich de besprekingen te Kairo ten nutte heeft gemaakt als verkenning van hetgeen hij in Mekka zou kunnen behandelen, zoo zal Mekka van 1926 wel weer wegwijzer worden voor de verder te kiezen richting en het verder aan te nemen tempo. De oproep is van hem uitgegaan, vertegenwoordigers van 14 naties zijn tot hem gekomen en hebben onder zijn leiding beraadslaagd.

Hedchas is een der medeoprichters van den V.B. geweest. Het liet echter de formaliteiten na, die vastgesteld waren, om daarna ook lid van den V.B. te worden. Het Hedchas van Ibn Saeed toont niet den minsten lust om te Genève mede aan te zitten. Eerder mag men in den wensch om tot panislamitische samenwerking te komen, en in de anti-Westerse uitingen nu te Mekka ten beste gegeven, de neiging zien om een islamitischen hoek te gaan vormen in het mozaiek der bonden, die, geïnspireerd door een V.B.'s gedachte, toch den dood dreigen te worden van den Volkenbond.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

ALBUM-FOTO'S SUMATRA'S WESTKUST.

In aansluiting met de mededeeling in een vorig No. omtrent de voordracht van den heer W. A. Uiterwijk, verzocht deze ter kennis te brengen, dat de aanmaak van de albums niet doorgaat, indien niet minstens 1000 bestellingen binnenkomen. De albums zullen bevatten 100 foto-reproducties van diverse plaatsen, panorama's, onderdrachten, enz. van Sumatra's Westkust en zullen kosten f 3.50 per stuk franco per post, terwijl de geheele netto-opbrengst zal worden afgedragen aan het steuncomité voor de slachtoffers van de aardbevingstemp ter Sumatra's Westkust.

LEZINGEN OVER KOLONIALE ONDERWERPEN.

De aandacht der afdeulingsbesturen onzer Vereeniging wordt gevestigd op de van het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen uitgaande, in dit No. van het K. W. opgenomen naamlijst van personen, die

F. BARTELS,
Schenkweg 90 Den Haag.
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

zich bereid verklaard hebben tot het houden van voordrachten of lezingen over koloniale onderwerpen.

De plaatsing dezer uitgebreide lijst met hare verscheidenheid van belangrijke onderwerpen, behandeld door bevoegde personen, zal, met het oog op het aanaand seizoen, aan de Besturen der afdelingen en inzonderheid aan zijn Secretarissen, ongetwijfeld bijzonder welkom zijn.

Van de Redactie.

Door afwezigheid van den Red., blijft in dit Nr. de rubriek „Uit de Europeesche pers" achterwege.

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE VERLOFGANGERS:

- M. C. van den Toorn, Onderwijzer 1e kl. bij het O. E. L. O.; Hofstedestraat 75c, Rotterdam.
- M. de Carpentier Wildervanck, Inspecteur van den Arbeid van de Buitengewesten; Laan van Meerdervoort 221, 's-Gravenhage.
- J. Snellen van Vollenhoven, Ambtenaar voor Chinese Zaken; p/a. Mevr. Schwing, Van Boetzelaerlaan 243, 's-Gravenhage.
- Mej. S. Meiler, Ooievaarstraat 31, Rotterdam.
- Mej. S. Meiler, Ooievaarstraat 31, Rotterdam.
- Beiden hoofdverpleegster bij den Hospitaaldienst.
- J. B. Schrammeijer, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O.; Papaverhof 27, 's-Gravenhage.
- K. L. Loo (Kim Liong Loo), Gedipl. techn. ambtenaar 2e kl. bij den P.T.T.-dienst; p/a. Ned.-Indische Handelsbank, 's-Gravenhage.
- M. J. Priems, Onderwijzer 1e kl. bij het O. E. L. O.; Warnsveld (Gld.).
- W. Lengion, idem als voren; Kolfstraat 26, Dordrecht.
- Mevr. C. M. Kimmijser geb. Van Maren, Onderwijzeres 2e kl. bij het O. E. L. O.; Chamby sur Montreux, Villa
- H. Kieviet, Gezaghebber bij de Gouvernements-Marine; p/a. Maison de Rijcke, Laan van Nieuw Oost-Indië 14, 's-Gravenhage.
- N. van Steenbergen, Kantoorhoofd 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Bentinckstraat 18, 's-Gravenhage.
- W. N. G. de Water, Commies 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Rijksstraatweg 118, Schoten.
- R. Kakebeen, Opzichter bij de Landskoepokinrichting en het Instituut Pasteur te Bandoeng; Acaciastraat 50, 's-Gravenhage.
- Ir. E. J. L. Fuhri, tijdelijk wnd. Hoofd der Irrigatie- Sectie te Madioen; Anthonie Heinsiusstraat 77, Den Haag.
- R. van Dijk, Techn. ambtenaar 4e kl. bij den P.T.T.-dienst; p/a. Mej. J. Dom, Beeklaan 244, 's-Gravenhage.
- Mevr. C. I. W. van Dijk geb. Van den Broeke, Assistent bij het Post- en Telegraafkantoor te Semarang; p/a. Mej. J. Dom, Beeklaan 244, 's-Gravenhage.

Mutatiezstaat van 18 tot 25 Augustus.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- Cl. van Haastert, Ass.-Resident m. v., Den Haag.
- Frederik Hendriklaan 119. f 5.—
- B. Slot, oud-Administrateur „Soeban-Ajam", Den Haag.
- Sandhoudersplein 8. f 5.—
- Mevrouw de Weduwe Dr. Post-van Veeren, Arnhem.
- Amsterdamsche Weg 1. f 5.—
- M. W. Kleyn, Oosterbeek, v. Eeghenweg 6. f 5.—
- W. P. van der Harst, Arnhem, Zijpendaalsche Weg 57c.
- W. J. Bieshaar, Hotel Riche, Arnhem, Nieuwe Plein 56.

Afschrijven:

J. W. van Aalst, oud-Kapitein-Luitenant ter Zee, Den Haag, Laan van Meerdervoort 279 (overleden).

Adresveranderingen:

- L. H. C. Horsting, Adj. Hoofd v. d. Triangulatie, O.-I., van: Bussum, Lindelaan 8, naar: Den Haag, Statenlaan 138. f 5.—
- E. M. Stok, Controleur B.B., van: Lho' Seumawé naar: Bakongan (Westkust van Atjeh).
- H. Fabriek, van: Padang naar: Sibolga, p/a. Nederlandsche Handel Mij.
- D. A. van Waardenburg, Officier van Gezondh. 2e kl., thans te Tjimahi geplaatst.

J. F. SNOECK, Zeestraat 51-53
DEN HAAG TELEFOON 13000

Electricische- Gas- Kolen-
Haarden - Kachels - Fornuizen

Vertegenwoordiger van de
N.V. Spaarkachel- en Haardenfabriek
voorheen **E. SMIT Jzn.**
HEERENVEEN

WEGENS VERTREK NAAR BUITENLAND

ALGEHEELE
UITVERKOOP

DER NIEUWSTE MODELLEN 5248
— VAN DIT SEIZOEN —

VER BENEDEN INKOOPSPRIJS

„FAVORITE"
ROBES —:— LINGERIES

50 NOORDEINDE BOVENHUIS

Zijt gij het wonen in ongerieflijke woningen moe en verlangt gij naar frissche lucht en gezonde omgeving

DAN IS U ONZE MAN

Vraagt heden nog inlichtingen voor de in aanbouw zijnde

MODERNE LANDHUIZEN
AAN DEN NIEBOERWEG

Deze aardige solied te bouwen huizen in den prijs van

f 8000.—

(desgewenscht met Garage),

gelegen aan den hoofweg van de tuinstadswijk „HOUTRUST" in de onmiddellijke omgeving van Bosch, Zee en Duinen

bieden U wel de genoegens doch niet de nadeelen van het buitenwonen tegen matigen prijs.

RUIME HYPOTHEEK. LAGE ERFPACHT.

Teekeningen en complete omschrijving verkrijgbaar op het bouwwerk en bij

J. A. MEIJER, Eksterlaan 2, DEN HAAG
TELEFOON 31753

UTRECHT.

CHRISTELIJK LYCEUM
MET INTERNAAT te Zeist.

(Gymnasium en Hoogere Burgerschool ook met economisch litteraire afdeling)

School- en kostgeld (internaat) samen f 1000.— à f 2000.—, progressief of naar gelang van het inkomen.

Aanmelding voor het Lyceum bij den Rector DR. H. A. WESTSTRATE, Prins Hendriklaan 16, Zeist: en voor het Internaat bij den Directeur DS. H. VAN DIJK, Krakelingweg 2, Zeist. Uitvoering prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

OPTICIEN -- C. A. VAN MONSJOU
VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG
BESCHERMT UW OOGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

G. J. R. VAN DER GAAG & Zoon
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 Drogerijen " " " " CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

F. A. DE VRIES
 Drogist
Verplegingsartikelen
 Kerkstraat 98 Telefoon 157
 HILVERSUM 5142

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELLEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELLEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen, Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamedrukkerwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag:

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongvrouwen uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.
INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied van personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indië bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekkenden willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten behoeve van personen, die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheden verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de d. J. Franco Mendes-Calisch en L. Kappeijne van de Coppeloo-Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2-4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Filiaal MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoering dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.
Zeebabe's en Jongel
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5015